

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

Kadına Yönelik
Aile İçi Şiddetin
nlenmesi Projesi

“Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.”

“Bu yayının içeriğinden yalnız ECORYS Danışmanlık ve Mühendislik Ltd. şti. liderliğindeki Konsorsiyum sorumlu olup, yayın hiçbir şekilde Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmemaktadır.”

İÇİNDEKİLER

3.BÖLÜM KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal Düzenlemeler	9
1.1. Uluslararası Hukuk	10
1.1.1. Birleşmiş Milletler Şartı ve İnsan Hakları Evrensel Beyannameesi	11
1.1.2. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi.....	12
1.1.3. Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge.....	17
1.1.4. İstanbul Sözleşmesi.....	18
1.1.5. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	19
1.1.6. Belém do Pará Sözleşmesi ve Afrika Kadın Hakları Protokolü	20
1.1.7. Uluslararası Hukukun İç Hukuka Etkisi	20
1.2. Ulusal Mevzuat.....	21
1.2.1. Anayasa.....	21
1.2.2. Medeni Kanun (Kanun no 4721, 8/12/2001)	23
1.2.3. Ceza Kanunu (Kanun no 5237)	24
1.2.4. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 sayılı Kanun)	33
1.3. İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşlar	40

EĞİTİM PROGRAMI AKIŞLARI..... 47

EKLER 55

EĞİTİM PROGRAMI SLAYTLARI 83

3.BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

GÖKÇİÇEK AYATA

3.Bölüm

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal Düzenlemeler

- 1.1. Uluslararası Hukuk
- 1.2. Ulusal Mevzuat
- 1.3. İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşlar

1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal Düzenlemeler

Kadına yönelik şiddet, erkek egemen sistemin sonuçlarından biri ve aynı zamanda bu sistemi devam ettirmenin araçlarından biridir. Şiddetin faili genellikle kadınların tanıdıkları (eş, sevgili, baba, erkek kardeş vb.) erkeklerdir; kadına yönelik şiddet dendiğinde bahsedilen erkek şiddetidir. Şiddet, kadınların sahip oldukları hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını ve bunları kullanmalarını engelleyen, tüm dünyada yaygın bir insan hakları ihlalidir. Dünya Bankası verilerine göre dünya genelinde şiddet nedeniyle hayatını kaybeden 15-44 yaş grubundaki kadınların sayısı kanser, sıtma, trafik kazası ve savaşlar nedeniyle hayatını kaybeden kadınların sayısından fazladır. Bazı ülkeler uygulamaya koydukları gerçekçi politikalar sayesinde kadına yönelik şiddeti azaltmayı başarmışlardır.

Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasında yasal düzenlemelerin rolü yadsınamaz. Ancak kadına yönelik şiddet ile mücadelenin sadece yasal düzenlemeler sayesinde başarıya ulaşması mümkün değildir. Bu mücadele; şiddetin önlenmesi ve kadınların şiddetten korunması için yasal düzenlemeler dâhil gereken tüm tedbirlerin alınmasını, şiddet gerçekleştiği takdirde etkin soruşturma yapılmasını, failin cezalandırılmasının yanı sıra mağdurun zararının tazminini, bu konuya yeterli bütçe ayrılmasını ve bütünlüğü politikaların hayata geçirilmesini kapsamalıdır.

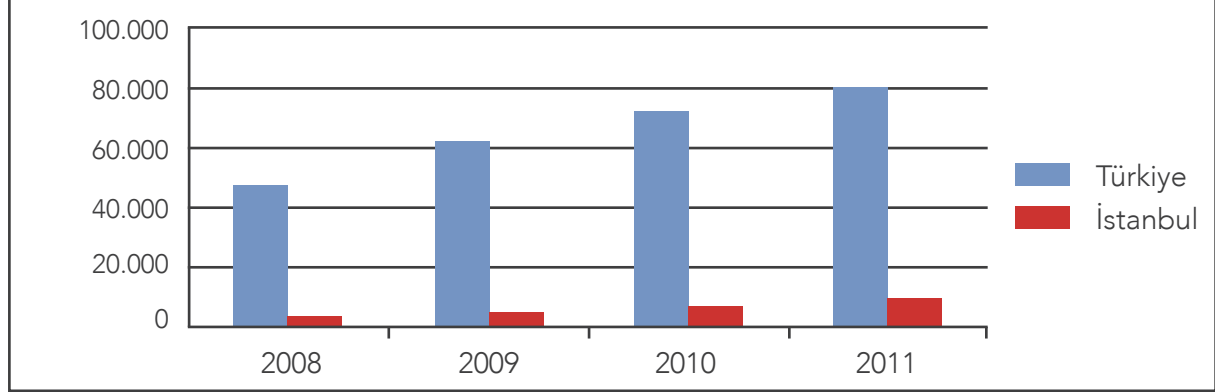
Kutu 1 - Kadına yönelik şiddet

Kadına yönelik şiddet, bir insan hakkı ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.

İstanbul Sözleşmesi, Madde 3(a)

Türkiye’de kadına yönelik şiddet vakalarının çok yüksek oranlarda olduğu ve artış gösterdiği bilinmektedir. Son yıllarda yapılan araştırmalar bu bilgiyi doğrulamaktadır. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddeti Araştırma Alt Komisyonu Raporu’na göre, Türkiye’de 2008 yılından bu yana aile içi ve kadına yönelik şiddet olaylarında iki katı artış olmuştur. 2008 yılında kayıtlara 48 bin 264 aile içi ve kadına yönelik şiddet olayı girerken, bu sayı 2009’da 62 bin 587, 2010’da 72 bin 257 ve 2011’de de 80 bin 398 olarak gerçekleşmiştir. Dört yıllık aile içi ve kadına yönelik şiddet olayı sayısı ise 263 bin 506 olarak belirlenmiştir. Rapora göre, kadına ve aile bireylerine yönelik şiddette İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul’da 2008 yılında kayıtlara geçen olay sayısı 3 bin 953 iken, 2009’da bu sayı 6 bin 191’e, 2010’da 7 bin 494’e ve 2011’de ise 10 bin 207’ye ulaşmıştır (Grafik 1).

Grafik.1 : Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nın sonuçlarına göre, hayatı boyunca eşinden en az bir kez fiziksel şiddet görmüş kadınların oranı Türkiye örneğinde %35, Doğu örneğinde ise %40’tır(KSGM, 2009) Kadınlara maruz kaldıkları şiddet sonucu resmi kurumlara veya sivil toplum kuruluşlarına başvurup başvurmadıkları sorulduğunda kadınların %91.8’i hiçbir yere başvurmadıklarını belirtmiştir. Bu araştırma sonuçları kadınların büyük bölümünün şiddete maruz kaldığını ancak yasal koruma mekanizmalarını bilmediklerini, biliyorlarsa da yararlan(a)madıklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle kadına yönelik şiddetle mücadele eden tüm kurum ve kişilerin, bu konu ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatı bilmesi ve ulaşabildikleri veya kendilerine ulaşan tüm kadınlara, hakları ve başvuru mekanizmaları hakkında bilgilendirme yapması büyük önem taşımaktadır.

1.1. Uluslararası Hukuk

İnsan haklarının uluslararası alanda korunması çeşitli düzeylerde ortaya çıkmaktadır. Türkiye açısından Birleşmiş Milletler’in (BM) ve Avrupa Konseyi’nin (AK) oluşturduğu insan hakları koruma sistemleri büyük önem taşımaktadır. BM, II. Dünya Savaşı sonrasında uluslararası barış ve güvenliğin korunması, sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi ve insan haklarının güvence altına alınması amacıyla 51 ülke tarafından 24 Ekim 1945 tarihinde kuruldu. AK da II. Dünya Savaşı sonrasında 5 Mayıs 1949 tarihinde kuruldu. AK’nın amaçları insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek; azınlıklar, ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak; Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak olarak özetlenebilir. Türkiye BM’nin ve AK’nın kurucu üyeleri arasında yer almaktadır.

İnsan hakları hukuku bildiriler, sözleşmeler, sözleşmelere ek protokoller, tavsiye kararları, içtihatlar gibi biçimsel ve yönetsel farklılıklar içeren pek çok değişik kaynaktan beslenmektedir. Bu kaynakların büyük bölümünde kadına yönelik şiddetle ilişkili genel veya özel düzenlemeler yer almaktadır. Bu belgelerin başlıcaları Ek 1’de verilmiştir.

İnsan Hakları belgelerin bir kısmı açık şekilde kadına yönelik şiddete dair düzenlemeler içerirken, bir kısmı cinsiyete dayalı ayrımcılık yasağına ve kadın erkek eşitliğine ilişkin düzenlemeler içermekte, bir kısmı ise temel metinler olmaları itibarıyla kadına yönelik şiddet konusunda yol

gösterme niteliği taşımaktadır. Özellikle eşitlik hakkı, cinsiyete dayalı ayrımcılık yasağı, yaşama hakkı, kanun önünde eşitlik, çalışma hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı gibi düzenlemelerin yer aldığı belgeler, bu düzenlemelerin kadına karşı şiddeti önlemeye veya ortadan kaldırmaya yönelik mücadele ile sıkı bağı nedeniyle konumuzla yakından ilgilidir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir ayrımcılık şekli olduğu düşünüldüğünde, ayrımcılık yasağı ile ilgili düzenlemeler doğrudan olmasa da kadına yönelik şiddet konusunu ilgilendirmektedir. Özellikle cinsiyete dayalı ayrımcılık yasağını düzenleyen metinlerde kadına yönelik şiddet ile ayrımcılığın yakın ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Opuz v. Türkiye Kararı bu duruma örnektir. Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) kadına yönelik şiddete ilişkin özel bir düzenleme bulunmamasına rağmen, Sözleşme'nin yaşama hakkını düzenleyen 2. maddesi ve işkence yasağını düzenleyen 3. maddesi ile birlikte ele alındığında ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddesine ilişkin de bir ihlal bulunduğu sonucuna varmıştır.

Kutu 2 - Opuz v. Türkiye

"Mahkeme, Türkiye'deki genel ve ayrımcı yargı pasifliğinin, kasıtlı biçimde olmasa da, esasen kadınları etkilediği şeklinde yukarıda yaptığı tespitini hatırla tutarak, başvuru ve annesi tarafından maruz kalınan şiddetin, kadına yönelik ayrımcılığın bir biçimini oluşturan toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olarak görülebileceği kanaatindedir."

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
09.06.2009, Strasburg

Kadına yönelik şiddete dair açık düzenlemeler içermeyen insan hakları belgelerini değerlendirilirken, insan hakları hukukunun yaşayan ve gelişen bir yapı olduğu unutulmamalıdır. Değişen şartlar ve bakış açısı, hak ve özgürlüklere ilişkin yorumların ve dolayısıyla bu belgelerin kapsamının sınırlarını genişletmektedir. Ortaya çıktığı dönemde açık şekilde kadına yönelik şiddet konusunu ele almamış olan bir belgenin zaman içerisinde bu konuya ilişkin söz söyler hale gelmesi mümkündür. Bunun en önemli örneği; BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) ile kurulan Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin yayınlamış olduğu 12 ve 19 No.lu Genel Tavsiyeler ile kadına yönelik şiddet konusunu CEDAW kapsamına dâhil etmesidir.

1.1.1. Birleşmiş Milletler Şartı ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

Birleşmiş Milletler Şartı'nın önsözünde kadın erkek eşitliğine yer verilmektedir. Irk, cins, dil veya din farkı gözetmeksizin herkesin insan haklarına ve ana hürriyetlerine karşı saygıyı geliştirerek ve teşvik ederek milletlerarası işbirliğini gerçekleştirmek BM'nin amaçları arasında yer almaktadır. Ayrıca Şart'ta cinsiyet farkı gözetmeksizin herkesin insan hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesini teşvik etmek ve bu hak ve özgürlüklerden faydalanılmasını kolaylaştırmak da düzenlemiştir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin (İHEB) önsözünde insanlık ailesinin bütün üyelerinin eşit ve devredilemez hakları olduğunun kabulünün özgürlüğün, adaletin ve dünya barışının temeli olduğuna ve kadın erkek eşitliğine değinilmektedir. Beyanname'de bütün insanların özgür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğduğu (madde 1); herkesin ayırım gözetilmeksizin Beyanname'de yer alan hak ve özgürlüklerden yararlanacağı (madde

2/1); her bireyin yaşama, özgürlük ve kişi güvenliği hakkı olduğu (madde 3); hiç kimsenin işkenceye, zalimane, gayriinsani, haysiyet kırıcı cezalara veya muamelelere tabi tutulamayacağı (madde 5); herkesin hukuk kişiliğinin tanınması (madde 6) ve kanun önünde eşitlik ile kanunun korumasından eşit şekilde yararlanma hakkı olduğu (madde 7) ve evlenmenin serbest ve tam rıza ile yapılabileceği (madde 16/2) düzenlenmiştir. Beyanname'de bu düzenlemeler dışında çalışma hakkı, eşit işe eşit ücret ilkesi, mülkiyet hakkı, sosyal güvenlik hakkı, eğitim hakkı gibi başkaca pek çok düzenleme yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler Şartı'nda ve Beyanname'de yer alan eşitlik ilkesi, ayrımcılık yasağı, yaşama hakkı gibi düzenlemeler kadına yönelik şiddetle sıkı bağ içerisinde. Çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı vb. düzenleyen maddeler ise kadına yönelik şiddetle mücadeleyi destekleyebilecek ikincil maddelerdir. Kadınların şiddetsiz bir ortamda yaşayabilmeleri için adalete erişebilmeleri ve ekonomik olarak desteklenmeleri ciddi önem arz etmektedir. Yukarıda sayılan haklar tam da bu nedenle kadınların ve kadına yönelik şiddetle mücadele eden herkesin ve tüm kurumların elini güçlendirmektedir.

Söz konusu iki belgede kadına yönelik şiddetle ilgili açık bir düzenleme mevcut olmamakla birlikte, bu kadar stratejik ve öncü iki metinde kadın erkek eşitliğine ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Birleşmiş Milletler Şartı, II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünya barışını güvence altına almak üzere kurulan Birleşmiş Milletler'in kurucu sözleşmesidir. Beyanname de Birleşmiş Milletler'in insan hakları ile ilgili kabul ettiği ilk uluslararası belgedir. Beyanname, temel insan hak ve özgürlüklerini kapsamayı hedeflediğinden tarihsel bir öneme sahiptir ve günümüz koşullarında dahi geçerliliğini korumaktadır. Beyanname, hukuksal açıdan bir yaptırım gücüne sahip değilse de bugüne kadar çok sayıda uluslararası sözleşmenin hazırlanmasına ve hakların hukuken tanınmasına vesile olmuştur. Bununla birlikte, bugün Beyanname'nin hükümlerinin büyük bölümünün örf ve adet hukuku haline gelerek bağlayıcılık kazandığı kabul edilmektedir¹.

1.1.2. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi

Kadınlara karşı şiddet konulu uluslararası belgelerin içerikleri benzer olmakla birlikte bu belgelerin sözleşme, bildirme, genel kurul kararı, genel tavsiye, rapor gibi farklı biçimleri, farklı hazırlanış ve kabul edilmiş usulleri vardır. Biçimleri, usulleri ve etki alanları farklılık gösteren bu belgelerden kadının insan hakları açısından en önemli olanı BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'dir (CEDAW). Sözleşme, Türkiye bakımından 19 Ocak 1986 tarihi itibarıyla yürürlük kazanmıştır.

¹Birleşmiş Milletler Şartı: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6092.pdf>
İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7217.pdf>

Kutu 3 - Kadınlara Karşı Ayırım

Kadınlara karşı ayırım deyimi kadınların, medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.

CEDAW, Madde 1

Sözleşme cinsler arası eşitliği amaçlar, nihai hedefi ise ayrımcılığın yok edilmesidir ve bunun gecikmeksizin gerçekleştirilmesini öngörür; yasal (de jure) ve fiili/uygulamada (de facto) eşitliğin gerçekleşmesini amaçlar. Eşitliğin sağlanması için yasal eşitlik yeterli olmadığından kültürel ve sosyal normların da değişmesi gerekliliğini düzenler. Taraf devletlere kamusal ve özel alanda ayrımcılığı yok etme yükümlülüğü getirir. Taraf devletleri yalnızca kamu görevlilerinin eylemlerinden dolayı değil, özel şahıslar ya da şirketlerce gerçekleştirilen eylemlerden dolayı da sorumlu tutar.

Sözleşme'ye taraf devletler kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini yasaklayıp, her türlü vasıtayla ve hiç vakit kaybetmeden kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etme politikası izlemeyi kabul ederler (2.madde). Taraf devletlerin bu bağlamdaki taahhütleri arasında:

- Kadın-erkek eşitliği prensibini içselleştirmek,
- Yasalar ve diğer uygun vasıtalarla bu prensibin pratik olarak uygulanmasını sağlamak,
- Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan ve yaptırımlar getiren gerekli mevzuatı çıkarmak ve ilgili diğer tedbirleri almak,
- Kadınların haklarını erkeklerle eşit bir biçimde koruyacak hukuki mekanizmalar kurmak,
- Yetkili ulusal yargı yerleri ile diğer kamu kurumları vasıtasıyla her hangi bir ayrımcılık karşısında kadınların etkili bir biçimde korunmasını sağlamak,
- Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasaları, hukuki düzenlemeleri, gelenekleri ve uygulamaları değiştirmek veya kaldırmak için gerekli her türlü tedbiri almak,
- Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal ceza hükümlerini kaldırmak

yer almaktadır.

Ayrıca Sözleşme'ye taraf devletler, kadınların tam olarak gelişmelerini ve ilerlemelerini sağlamak üzere, erkeklerle eşitlik temeline dayanan insan haklarını ve temel özgürlüklerini güvence altına almak ve kullanmalarını sağlamak amacıyla, mevzuat çıkarmak da dâhil her alanda ve özellikle siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda gerekli her türlü tedbiri almakla da yükümlüdürler (3.madde). Sözleşme'nin 3. maddesi, taraf devletlerin kadınların gelişmelerini ve ilerlemelerini sağlamak için gerekli ve etkin adımları atmaması halinde, kadınların CEDAW ve diğer insan hakları sözleşmelerince güvence altına alınmış olan haklarını tam olarak kullanmalarının mümkün olmadığını ifade etmektedir.

Sözleşme'nin 4(1). maddesinde taraf devletlerin kadınlar ve erkekler arasında fiili/uygulamada (de facto) eşitliğin gerçekleşmesini hızlandırmak için geçici ve özel önlemler alabilecekleri, bunların ayrımcılık şeklinde mütalaa edilemeyeceği düzenlenmiştir. Kadınları güçlendirmeye yönelik önlemler, ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil etmeyecektir. Bu önlemlere eğitim ve siyasete katılımda kadın kotaları örnek gösterilebilir.

Toplam 30 maddeden oluşan Sözleşme'nin ilk 16 maddesi maddi hükümler olarak adlandırılmaktadır (Tablo 1). Takip eden maddeler yürürlüğe giriş, taraf olma usulü, oluşturulacak denetim organının yetki ve görevleri gibi konuları düzenleyen usule ilişkin maddelerdir.

Tablo 1. CEDAW Maddi Hükümler

1. madde	Ayrımcılık tanımı
2. madde	Ayrımcılığa karşı uygulanacak genel politikaların kabulü
3. madde	Temel insan hakları ve özgürlüklerine ilişkin güvencelerin sağlanması
4. madde	Geçici ve özel önlemler
5. madde	Kalıplaşmış rollerin ve önyargıların değiştirilmesi, çocukların yetiştirilmesinde görev paylaşımı
6. madde	Kadın ticareti ve fahişeliğin istismarının her şekliyle önlenmesi
7. madde	Siyasi ve kamusal yaşama ve karar alma süreçlerine katılımda eşitlik
8. madde	Uluslararası düzeyde temsil ve katılımda eşitlik
9. madde	Vatandaşlık yasalarında eşitlik
10. madde	Eğitimde eşitlik sağlanması, meslek seçiminde kalıpların yok edilmesi
11. madde	İstihdama katılımda ve çalışma hayatında eşitlik
12. madde	Sağlık hizmetlerine erişimde eşitlik
13. madde	Ekonomik ve sosyal hayatta eşitlik
14. madde	Kırsal alanda yaşayan kadınların Sözleşme'deki haklardan yararlanmasının güvence altına alınması
15. madde	Hukuk önünde eşitlik
16. madde	Evlilikte ve aile içi ilişkilerde ayrımcılığın yok edilerek eşitliğin sağlanması

Sözleşme'nin denetim organı olan Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi (CEDAW Komitesi), Sözleşme'nin 17. maddesi uyarınca kurulmuştur. Temel işlevi, taraf devletlerin periyodik olarak sunduğu ülke raporlarını değerlendirmek ve bu raporlara dayanarak ilgili taraf devletteki kadınların duruma ilişkin Nihai Yorumlarını (Concluding Comments) açıklamaktır. Ayrıca Komite, Genel Tavsiyeler (General Recommendations) kabul eder. Bunlar, taraf devletlere yöneliktir ve Komite'nin Sözleşme'ye ilişkin yorum ve görüşlerini içerir, Sözleşme'nin nasıl anlaşılması ve uygulanması gerektiğine ilişkin yol gösterir.

Sözleşme'ye ek bir İhtiyari Protokol hazırlanmıştır. Bu Protokol, Sözleşme'nin etkili biçimde uygulanmasına hizmet edecek olan başvuru yollarını düzenlemektedir. Devletler Sözleşme'ye taraf olmakla Protokol'e doğrudan taraf olmazlar. Protokol'e taraf olmak isteyen devletlerin bu

yöndeki iradelerini gösterir onay işlemlerini tamamlamaları gerekmektedir. Bir devlet İhtiyari Protokol'e taraf olarak, Komite'ye bireysel başvuru kabul etme ve soruşturma yürütme yetkisi yani Sözleşme'de yer alan hakların ihlaline ilişkin şikâyetleri dinleme ve inceleme yetkisini tanımaktadır. Başvuru usulü, Sözleşme'de yer alan hakları ihlal edildiği için mağdur olduğunu iddia eden kadınların veya kadın gruplarının yaptığı başvuruların incelenmesidir. Soruşturma usulü ise, Komite'nin ciddi ve sistematik ihlal iddialarıyla ilgili harekete geçirdiği denetim yoludur.

İhtiyari Protokol 21 maddeden oluşmaktadır. Protokol'de tanınan bireysel başvuru hakkı sonucunda tazminata hükmedilemez, ancak taraf devlete ihlali nasıl giderebileceği yönünde tavsiyelerde bulunulur. Komite tarafından Protokol kapsamında verilen kararlar hukuken bağlayıcı değildir. Komite, bireysel başvurulara ilişkin kararlarında bireysel mağduriyetlerin giderilmesine ilişkin görüşlerinin yanı sıra, genel olarak alınacak tedbirleri de taraf devletlere iletmektedir. Bu bakımdan kararlar sadece başvuru durumunu sınırlı kalmamakta, benzer durumdaki diğer kadınlara ilişkin çözümler de sunmaktadır. İhlal tespit edilirse CEDAW Komitesi, taraf devlette aşağıdakileri de kapsayan genel ve/veya özel hukuki çareler sunması talimatında bulunur:

- İade, tazminat, onarım veya mağdur için diğer hukuki çareler,
- Mağdura yönelik süregiden şiddeti sona erdirmek ve şiddetin tekrarını önlemek için adımlar atılması,
- Sözleşme'ye aykırı yasa ve uygulamaların gözden geçirilmesi veya değiştirilmesi.

Protokol'ün Türkiye açısından yürürlük tarihi 29 Ocak 2003'tür. Türkiye, Sözleşme'ye ve Ek İhtiyari Protokol'e taraf olduğundan, kadına yönelik şiddet konusunda, Komite'ye Türkiye'den bireysel başvuru gerçekleştirilebilmektedir. Bugüne dek Türkiye'den iki bireysel başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan biri kabuledilemez bulunmuş (Rahime Kayhan v. Türkiye Kararı) diğerinde ise (RKB v. Türkiye Kararı) Komite, Türkiye'nin Sözleşme'yi ihlal ettiğine karar vermiştir.

CEDAW'da kadına yönelik şiddeti açıkça düzenleyen özel bir madde mevcut değildir. Ancak Sözleşme ile kurulan Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi (CEDAW Komitesi), süreç içerisinde bu eksikliği ortadan kaldırmak için genel tavsiyeler kabul etmiştir. CEDAW Komitesi'nin, kadına yönelik şiddete dair yayınladığı iki genel tavsiye kararı mevcuttur. Komite, ilk olarak 1989 yılında kadına yönelik şiddete ilişkin Genel Tavsiye No.12'yi kaleme almışsa da bu Tavsiye asıl olarak taraf devlet raporlarının şiddet ve şiddetle mücadelede alınan önlemler hakkında bilgi içermesi gerekliliğiyle ilgilidir. Genel Tavsiye No.19 ise kadına yönelik şiddet konusunu oldukça ayrıntılı şekilde ele almaktadır².

a) CEDAW Komitesi Genel Tavsiye No.12: Kadınlara Karşı Şiddet

Komite, Genel Tavsiye No.12'de Sözleşme'nin taraf devletleri, kadınları aile içinde, iş yerinde veya toplumsal hayatın başka herhangi bir alanında meydana gelen her türlü şiddetten korumak amacıyla hareket etmekte yükümlü kıldığını belirtmiştir. Buna bağlı olarak taraf

²Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW): <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18898.pdf>
CEDAW İhtiyari Protokolü: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/09/20020918.htm>

devletlerin kadınları her türlü şiddet olayına karşı korumak için çıkartmış oldukları yürürlükteki mevzuata, şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla aldıkları diğer tedbirlere ve saldırı veya tacize uğramış kadınlara yönelik mevcut yardım hizmetlerine ilişkin bilgilerle kadınlara yönelik her türlü şiddet olayına ve şiddet mağduru kadınlara ilişkin istatistiki verilere periyodik raporlarında yer vermelerini tavsiye etmiştir (8. Oturum, 1989)³.

b) CEDAW Komitesi Genel Tavsiye No.19: Kadınlara Karşı Şiddet

Genel Tavsiye No.19'da Sözleşme'nin 1. maddesinde yer alan ayrımcılık tanımının kadınlara kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız şekilde etkileyen toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti de içerdiği ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin Sözleşme'nin belirli hükümlerinin açıkça şiddetten söz edip etmediğine bakılmaksızın söz konusu hükümleri ihlal edebileceği ifadesi yer almaktadır (11. Oturum, 1992). Genel Tavsiye'de aile içi şiddet ve istismar, zorla evlendirme, çeyiz cinayetleri (dowry deaths), asitle saldırı ve kadınların genital sakatlanması (kadın sünneti) gibi zorlama ve şiddet içeren uygulamaların yaygın şekilde sürdüğü belirtilmektedir. Ev içi şiddetin tüm toplumlarda yaygın olduğu ve aile ilişkileri içerisindeki her yaşta kadın için dayak, tecavüz, diğer cinsel saldırı biçimleri, ruhsal ve diğer şiddet biçimlerine maruz kaldığı, ekonomik özgürlükten yoksunluğun kadınların bu şiddet döngüsünden çıkmasını engellediği ve nihai olarak kadınların kamusal yaşama katılmalarının önüne geçtiği tespiti yer almaktadır.

Komite, Sözleşme'nin kamu otoritelerince gerçekleştirilen şiddeti de kapsadığını ancak Sözleşme kapsamında ayrımcılığın hükümetler tarafından ya da onlar adına gerçekleştirilen eylemlerle sınırlı olmadığını vurgulamaktadır. Komite, Sözleşme'nin tam anlamıyla uygulanabilmesi için taraf devletlere gerek kamu gerek özel kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsun toplumsal cinsiyet temelli şiddetin tüm biçimlerini ortadan kaldırmaya yönelik uygun ve etkili tedbirleri almaları yönünde tavsiyede bulunmaktadır.

Ayrıca, Komite taraf devletlere şiddet mağdurları için destekleyici hizmetler sağlanması, şiddetle mücadele için alınan tedbirlerin etki düzeylerinin ölçülmesine yönelik istatistik tutulması, adli personele, kanun uygulayıcılara ve diğer kamu çalışanlarına yönelik toplumsal cinsiyete duyarlı eğitimler verilmesi, etkili başvuru yolları ve tazminat da dâhil etkili giderimler sağlanması yönünde de tavsiyede bulunmaktadır. Genel Tavsiye'ye göre taraf devletlerce ev içi şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik alınacak tedbirler arasında yer alması gerekenler şunlardır: Ev içi şiddet vakalarında cezai müeyyide ve hukuki giderim, kadın cinayetlerinde namusa dayalı savunma imkanının yasalardan çıkarılması, ev içi şiddet mağdurları için sığınak ve danışma hizmetleri, hem fail hem mağdur için rehabilitasyon programları, ensest ve cinsel istismar vakalarında aileler için destek hizmetleri.

Sözleşme'nin amacı ve Komite'nin genel tavsiyeleri göstermektedir ki Sözleşme'de kadına yönelik şiddetin tanımı yapılmamış ve bu konuda özel bir maddeye yer verilmemiş olsa da taraf devletler kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırma ve bunu gerçekleştirmek için gereken tüm tedbirleri alma yükümlülüğü altındadır.

³CEDAW Komitesi Genel Tavsiye No.12: http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/source/books_khuku.asp

Kutu 4

Türkiye, Komite'nin Genel Tavsiye No.19'da da belirttiği üzere, Sözleşme'nin tam anlamıyla uygulanabilmesi için gerek kamu gerek özel kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsun, toplumsal cinsiyet temelli şiddetin tüm biçimlerini ortadan kaldırmaya yönelik uygun ve etkili tedbirleri almakla yükümlüdür. Ayrıca şiddet eylemlerinin yol açtığı hak ihlallerini önleme, soruşturma ve cezalandırmada gereken özeni gösterme ve mağdurun uğradığı zararın giderilmesi için harekete geçme yükümlüğü altındadır.

1.1.3. Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge özel olarak kadına yönelik şiddeti düzenleyen belgelerden biridir. Bildirge, 20 Aralık 1993 tarihinde oylamaya başvurulmaksızın Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Bildirge, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin (CEDAW) etkin olarak uygulanmasının kadınlara yönelik şiddetin önlenmesine katkıda bulunacağı, Bildirge'nin bu süreci güçlendireceği ve tamamlayacağı kabulüyle hazırlanmıştır⁴.

Bildirge'nin başlangıç bölümünde kadınlara yönelik şiddetin, kadınların haklarının ve temel özgürlüklerinin ihlalini oluşturduğu, bu hak ve özgürlüklerini kullanmalarını zedelediği veya geçersiz kıldığı belirtilmektedir. Bildirge'ye göre kadınlara yönelik şiddet, erkekler ve kadınlar arasında tarihten gelen eşitsiz güç ilişkisinin bir tezahürü ve kadınları erkeklerle karşılaştırdığında ikincil konuma zorlayan can alıcı sosyal mekanizmalardan biridir. Azınlık gruplarına mensup kadınlar, yerli topluluklara mensup kadınlar, mülteci kadınlar, göçmen kadınlar, kırsal veya merkezden uzak topluluklarda yaşayan kadınlar, muhtaç kadınlar, kurumlardaki veya gözlem altındaki kadınlar, kız çocuklar, engelli kadınlar, yaşlı kadınlar ve silahlı çatışma durumlarındaki kadınlar gibi bazı kadın gruplarının şiddete özellikle maruz kalma riski altında oldukları Bildirge'nin başlangıç bölümünde yer alan tespitlerden bir başkasıdır.

Bildirge'nin 2. maddesinde kadınlara yönelik şiddetin, sayılanlarla sınırlı olmaksızın şunları içerir biçimde anlaşılması gerektiği düzenlenmiştir:

- Dayak ve hırpalama, ev halkına dâhil olan kız çocuklarının cinsel suistimali, drahoma (kadının ailesinin evlenirken erkeğin ailesine verdiği para, çeyiz benzeri uygulama) bağlantılı şiddet, evlilik içi tecavüz, kadınların genital sakatlanması (kadın sünneti) veya kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, eş haricinde (ev halkına dâhil) kişilerce uygulanan şiddet, sömürüyle bağlantılı şiddet dâhil olmak üzere aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet;
- Tecavüz, cinsel suistimal, iş yerinde, eğitim kurumlarında veya diğer yerlerde meydana gelen cinsel taciz ve sindirme, kadın ticareti ve fahişeliğe zorlama dâhil olmak üzere genel olarak toplum içinde meydana gelen şiddet;
- Nerede olursa olsun devlet tarafından işlenen veya göz yumulan fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet.

⁴Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge: http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/source/books_khuku.asp

Bildirge'nin 3. maddesinde kadınların siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya herhangi başka bir alanda tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden eşit olarak yararlanma ve bunların eşit koruması altında olma hakları olduğu belirtilmektedir. Bu haklar diğerlerinin yanı sıra şunları kapsar:

- Yaşama hakkı,
- Eşitlik hakkı,
- Özgürlük ve kişi güvenliği hakkı,
- Kanun önünde eşitlik hakkı,
- Tüm ayrımcılık biçimlerinden azade olma hakkı,
- Ulaşılabilecek en yüksek fiziksel ve ruhsal sağlık standardı hakkı,
- Adil ve elverişli çalışma koşulları hakkı,
- İşkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye veya cezalandırmaya maruz bırakılmama hakkı.

1.1.4. İstanbul Sözleşmesi

Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine ve Bunlarla Mücadele Edilmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), bölgesel nitelikli sözleşmelerden biridir. Sözleşme, özel olarak kadına yönelik şiddet konusunda hazırlanmıştır (2012). Avrupa Konseyi sözleşmelerinden biri olan İstanbul Sözleşmesi, Türkiye tarafından imzalanmış ve onaylanmıştır. Sözleşme bağlı kılınma rızalarını açıklayan tüm ülkeler yönünden 1 Ağustos 2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir⁵.

Sözleşme'nin "Temel haklar, eşitlik ve ayırım gözetmeme" başlıklı 4. maddesi ile Sözleşme hükümlerinin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka görüşe sahip olma, ulusal veya sosyal menşee, bir ulusal azınlıkla bağ, mülkiyet, doğum, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, yaş, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen ya da mülteci olma durumu veya başka statüler temelinde herhangi bir ayrımcılık olmaksızın taraflarca uygulanması güvence altına alınmıştır. Sözleşme'deki kadına yönelik şiddet tanımı, 1993 tarihli Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge ile hemen hemen aynıdır.

Kadınlara yönelik şiddet, bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemler ile tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.

Aile içi şiddet, aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir.

⁵İstanbul Sözleşmesi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308m1.htm>

Toplumsal cinsiyet, kadınlar ve erkekler için toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler anlamına gelir.

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir.

Oldukça ayrıntılı düzenlemeler içeren ve 81 maddeden oluşan Sözleşme’de aşağıdakilerle sınırlı olmamakla birlikte pek çok konu düzenlenmektedir:

- Kadınların şiddetten uzak yaşama hakkı,
- Ayrımcılık yasağı,
- Toplumsal cinsiyete duyarlı ve bütüncül politikalar kabul etme ve uygulama yükümlülüğü,
- Uzmanların eğitimi,
- Mağdurlara anladıkları dilde ve zamanında bilgi verme yükümlülüğü,
- Bireysel ve toplu şikâyetleri güvence altına alma,
- Sığınaklar,
- Telefonla yardım hattı,
- Cinsel suç mağdurlarına ve çocuk tanıklara yönelik destek programları,
- Zorla evlendirme,
- Israrlı takip,
- Kadınların genital sakatlanması (kadın sünneti),
- Suçların sözde “namus” adına işlenen cinayetler gibi kabul edilemez gerekçeleri,
- Arabulucuk vb. alternatif uyuşmazlık çözümlerinin kadına yönelik şiddet vakalarında uygulanması yasağı,
- Acil durumlarda uzaklaştırma kararı verilmesi,
- Adli yardım.

Kadına yönelik şiddetle mücadele eden/etmesi gereken/görevleri arasında yer alan tüm kişi ve kurumların bu Sözleşme’ye hâkim olması gerekmektedir. Sözleşme’nin nasıl uygulandığının izlenmesi için tüm kurumlar kendi izleme gruplarını ve planlarını oluşturmalıdır.

1.1.5. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Kadın yönelik şiddet kavramı, kız çocuklarını da kapsadığından BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme bu konuda dikkate alınması gereken sözleşmelerden biridir. Türkiye, Sözleşme’ye taraftır. Sözleşme’nin 19. maddesine göre Sözleşme’ye taraf devletler, çocuğun bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar. Bu tür koruyucu önlemler; çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir. Kız çocukları da ilgilendiren bu düzenleme bedensel veya zihinsel saldırıyı, şiddet veya suistimali,

ihmal ya da ihmalkâr muameleyi, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleyi yasaklamakta ve taraf devletlere önlem alma yükümlülüğü getirmekte aynı zamanda alınması gereken önlemlerin kapsamını belirlemektedir⁶.

1.1.6. Belém do Pará Sözleşmesi ve Afrika Kadın Hakları Protokolü

Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına Dair Amerikan Devletleri Sözleşmesi (Belém do Pará Sözleşmesi) ile Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı'na Ek Afrika Kadın Hakları Protokolü bölgesel sözleşmelerdir. Bu nedenle Türkiye açısından bir bağlayıcılıkları yoktur. Ancak özellikle Belém do Pará Sözleşmesi, bölgesel olmasına rağmen, kadına yönelik şiddete ilişkin özel bir sözleşme olduğundan çok önemlidir. Sözleşme'de kadına yönelik şiddet, kamusal veya özel alanda, kadınların ölümüne ya da fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak zarar görmesine veya ıstırap çekmesine neden olan, cinsiyete dayalı her türlü eylem veya davranış olarak tanımlanmaktadır (1.madde)⁷.

Afrika Kadın Hakları Protokolü'nde ise kadına yönelik şiddet; insan onuruna saygı hakkı (3.madde), kişinin yaşam, bütünlük ve güvenlik hakkı (4.madde), zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması (5.madde), yaşlı kadınlara özel koruma (22.madde), engelli kadınlara özel koruma (23.madde) başlıklı düzenlemelerde fiziksel şiddet, kadın sünneti, cinsel şiddet ve kadın ticareti gibi farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır.

1.1.7. Uluslararası Hukukun İç Hukuka Etkisi

Hukuk kuralları arasında bir kademelenme öngörülmüştür. Normlar hiyerarşisi olarak ifade edilen bu sıralama, hukuk kuralları arasında belli kademelerin geçerli olması ve hukuk kurallarının bu kademelenme içerisinde sıralanarak, alt sırada yer alan bir hukuk kuralının kendisinden üst sırada olan hukuk kuralına aykırı olmaması anlamına gelmektedir. Normlar hiyerarşisinde Anayasa en üstte yer almaktadır.

⁶Çocuk Haklarına Dair Sözleşme: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22184.pdf>

⁷Belém do Pará Sözleşmesi: http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/source/books_khuku.asp

⁸Afrika Kadın Hakları Protokolü: http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/source/books_khuku.asp

Türkiye, taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle üstlendiği yükümlülükleri yerine getirmek ve kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak zorundadır. Taraf olunan insan hakları sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülükler, ulusal mevzuatı da doğrudan etkilemektedir. Anayasa'nın 90. maddesine 2004 yılında yapılan ek ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmaların kanunların üstünde olduğu kabul edilmiştir.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin m illetlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

Anayasa'nın 90. maddesine göre, somut olayda konuyla ilgili kanun ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşme çelişiyorsa hukuk uygulayıcıları sözleşmeyi dikkate almak ve uygulamak zorundadır. Aksi uygulamalar açık şekilde Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir.

1.2. Ulusal Mevzuat

Ulusal mevzuatta da tıpkı uluslararası mevzuatta olduğu gibi kadın erkek eşitliği ve kadına karşı şiddet ile ilgili düzenlemeler mevcuttur; Anayasa, Medeni Kanun, Ceza Kanunu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 sayılı Kanun) başlıcalarıdır. Kanunlar dışında bu konuyla ilgili yönetmelik, genelge gibi ikincil mevzuat ve kurumlar arası işbirliği protokolleri, eylem planları gibi yön gösteren belgeler de bulunmaktadır.

1.2.1. Anayasa

Anayasa'da kadına yönelik şiddetle ilgili hüküm bulunmamaktadır. Şiddetin temel nedeninin kadın ve erkek eşitsizliği olduğu göz önünde bulundurulduğunda, eşitlik ilkesi ile ilgili anayasal düzenlemeler önem kazanmaktadır. Anayasa, cinsiyet temelli ayrımcılığı reddeden ve hem yasal hem de fiili eşitliği amaçlayan düzenlemeler içermektedir.

Anayasa'nın "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına saygılı, demokratik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmektedir. Devletin temel amaç ve görevlerinin düzenlendiği 5. maddede devletin görevleri arasında kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak da yer almaktadır. İki madde birarada değerlendirildiğinde, bir insan hakları ihlali olan kadına yönelik şiddetin önlenmesinin ve ortadan kaldırmasının da devletin görevleri arasında yer aldığı görülmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinde cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin kadınlar ile erkeklerin kanun önünde eşit olduğu ve devletin bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlü olduğu düzenlenmektedir. Madde, hem yasal (de jure) hem de fiili (de facto) eşitliği güvence altına almakta ve bu yönüyle CEDAW ile uyumluluk göstermektedir.

Anayasa'nın 41. maddesinde de ailenin eşler arasında eşitliğe dayandığı kabul edilmiştir. Maddeye göre, devlet ailenin huzur ve refahı için gerekli tedbirleri almakla ve çocukları her türlü istismara ve şiddete karşı korumakla yükümlüdür.

Kutu 5 - Kanun önünde eşitlik

Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklere ilişkin 12. maddesinde, herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca 17. maddede herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı güvence altına alınmaktadır. Maddeye göre; tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz ve rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz. Kadınların şiddetten uzak bir yaşam sürmesi bu maddeler ile güvence altına alınmaktadır.

Anayasa'nın 11. maddesinde yasama, yürütme ve yargı organları ile idare makamları ve diğer kişi ve kuruluşların anayasal düzenlemelerle bağlı olduğu düzenlenmiştir. Bu madde gereği herkes, tüm kurumlar Anayasa'ya uygun davranmak zorundadır. Bu madde, 10 ve 41. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, madde metninde yer verilen kurum ve kişilerin Anayasa'da yer alan eşitlik ilkesine aykırı davranamayacakları ve kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak için gereken tüm önlemleri almakla yükümlü oldukları ortadadır.

Anayasa'nın 90. maddesi uyarınca milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir ve haklarında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınmak zorundadır. Madde, hukuk uygulayıcılarının tümü açısından kadınların insan haklarına dair uluslararası mevzuatı bilme ve bu mevzuat uygun davranma yükümlülüğü getirmektedir.

1.2.2. Medeni Kanun (Kanun no 4721, 8/12/2001)

Medeni Kanun (TMK) kişilerin, aile, miras, eşya ve borç ilişkileri gibi medeni haklarını düzenler. Medeni Kanun, kadın hareketinin de yürüttüğü etkili mücadele sonucu ayrımcılık içeren maddeleri ayıklanarak 2002 yılında tümünden değiştirilmiştir. Kadınları çok yakından ilgilendiren, Aile Hukuku bölümünde çok ciddi değişiklikler yapılmıştır. Aile, kadın ve erkek arasında eşitlik temeline dayalı bir ortaklık olarak tanımlanmış, "karı" ve "koca" kavramları yerini "eşler" kavramına bırakmıştır. Yasanın dili önemli ölçüde sadeleştirilmiştir.

Medeni Kanun'un evlilik, evlilik yaşı, zorla evlendirme, dini nikâh, ailenin temsili, aile konutu şerhi vb. düzenlemeleri doğrudan kadına yönelik şiddetle ilgili olmasa da kadın erkek eşitliğine ilişkin olmaları bakımından konumuzla ilintilidir. Kanun'a göre her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler (8. madde).

Medeni Kanun'un 124. maddesine göre erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak buldukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir. Medeni Kanun'da belirtilen yaşın altında yapılan evlilikler Ceza Kanunu'nda (TCK) yer alan çocuk istismarı suçunu oluşturur. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre 18 yaşına kadar herkes çocuktur. Medeni Kanun'un 11. maddesinde de erginlik 18 yaşın doldurulmasıyla başlar denmekte ancak maddenin devamında evlenmenin kişiyi ergin kıldığı düzenlenmektedir. Medeni Kanun'daki evlenme yaşının 18 olarak değiştirilmesi, Türkiye'nin üstlendiği uluslararası yükümlülükler bakımından daha yerinde olacaktır.

Evlilik iki tarafın karşılıklı rızası ile gerçekleşir, kimse evlenmeye zorlanamaz. Zorla evlendirme gerçekleştiği şartlara göre Ceza Kanunu'nda yer alan cinsel saldırı, çocuk istismarı, hürriyeti tahdit, tehdit, yaralama vb. suçları oluşturur. Medeni Kanun'un 143. maddesine göre aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreni yapılamaz, yapılması Ceza Kanunu'na göre suçtur. Ayrıca evlenmenin geçerli olması dini törenin yapılmasına bağlı değildir.

Eşlerden biri evlenmeyi hiç istemediği veya evlendiği kişiyle evlenmeyi düşünmediği hâlde yanılarak bu evlenmeye razı olmuşsa veya eşinde bulunmaması onunla birlikte yaşamayı kendisi için çekilmez bir duruma sokacak derecede önemli bir nitelikte yanılarak evlenmişse evlenmenin iptalini dava edebilir (149. madde). Eşlerden biri eşinin namus ve onuru hakkında doğrudan doğruya onun tarafından veya onun bilgisi altında bir başkası tarafından aldatılarak evlenmeye razı olmuşsa veya sağlığı için ağır tehlike oluşturan bir hastalık kendisinden gizlenmişse evlenmenin iptalini dava edebilir (150. madde). Kendisinin veya yakınlarından birinin hayatı, sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile korkutularak evlenmeye razı edilmiş eş de evlenmenin iptalini dava edebilir (151. madde). Eşlerden her biri diğeri tarafından hayatına kastedilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta bulunulması sebebiyle boşanma davası açabilir (162. madde).

Medeni Kanun'a göre evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler (185. madde). Oturacakları konutu birlikte seçerler ve evlilik birliğini beraberce yönetirler (186. madde). Eşlerden her biri ortak yaşamın devamı süresince ailenin sürekli ihtiyaçları için evlilik birliğini temsil eder (188. madde). Eşler, meslek veya iş

seçiminde diğ erinin iznini almak zorunda değildir (192. madde). Evlilik devam ettiğ i sürece çocukların velayetini birlikte kullanırlar (336. madde). Anne ve baba evli değ ilse velayet anneye aittir (337. madde). Çocuğ un adını anne ve babası birlikte koyar (339. madde).

Medeni Kanun'daki aile konutuna ilişkin düzenleme şiddete maruz kalan kadınlar açısından büyük önem taşımaktadır. Kanun'un 194. maddesine göre eşlerden biri, diğ erinin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz. Aile konutu olan taşınmaz malın maliki/sahibi olmayan eş, tapu kütüğüne konutla ilgili aile konutu şerhi konulmasını tapu müdürlüğünden isteyebilir. Aile konutu eşlerden biri tarafından kira ile sağlanmışsa, sözleşmenin tarafı olmayan eş, kiralayana/ev sahibine yapacağı bildirimle sözleşmenin tarafı hâline gelir ve diğ er eş ile müteselsilen sorumlu olur.

Evlilik birliğinden doğ an yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi hâlinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebilirler (195. madde). Hâkim, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarır, onları uzlaştırmaya çalışır ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebilir. Eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, ailenin geçimi için her birinin yapacağı parasal katkısı belirleyebilir (196. madde). Eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğ er eşin işinde karşılıksız çalışması, katkı miktarının belirlenmesinde dikkate alınır. Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliğ i, ekonomik güvenliğ i veya ailenin huzuru ciddî biçimde tehlikeye düştüğ ü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir (197. madde). Birlikte yaşamaya ara verilmesi haklı bir sebebe dayanıyorsa hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine birinin diğ erine yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri alır.

1.2.3. Ceza Kanunu (Kanun no 5237)

Ceza Kanunu'nun (TCK) amacı kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğ ini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. Kanun'da, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğ unun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir. Kadına yönelik şiddete ilişkin suçlar ve bu suçların cezaları da bu Kanun ile belirlenmiştir. TCK'da yer alan KAYAIŞ'le ilgili belli başlı düzenlemeler, Ek 2'de verilmiştir.

Ceza Kanunu'nda yer alan ve Ek 2'de sıralanan belli başlı düzenlemelerin bir kısmının mağdurları ya genellikle ya da her zaman kadınlardır. Meşru savunma, haksız tahrik, azmettirme, yalan tanıklık gibi bazı düzenlemeler ise kadına karşı şiddet vakalarına dair yargılamalarda sıklıkla karşımıza çıkan düzenlemelerdir. Ceza Kanunu'nda suçla ve elbette kadına karşı şiddetle mücadeleyi etkileyen suç u bildirmeme, kamu görevlisinin suç u bildirmemesi, suç luyu kayırma gibi düzenlemelere de yer verilmektedir.

Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır (81. madde). Kasten öldürme suçunun töre saikiyle işlenmesi halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır (82. madde). Ülkemizde faillerin cezadan kurtulmak için kadınları öldürmek yerine intihara zorladıkları vakalar (Batman örneğ i gibi) olduğu bilinmektedir. İntihara yönlendirme Ceza Kanunu'na göre suçtur (84. madde). Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden

kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulur.

Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (86. madde). Kasten yaralama suçunun üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı işlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır. TCK'nın 87. maddesi uyarınca kasten yaralama fiili, mağdurun duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına, konuşmasında sürekli zorluğa, yüzünde sabit ize, yaşamını tehlikeye sokan bir duruma, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına neden olmuşsa ceza artırılır. Kasten yaralama fiili, mağdurun iyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine, duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine, konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına, yüzünün sürekli değişikliğine, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine neden olmuşsa ceza artırılır. Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde ceza, kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki dikkate alınarak artırılır. Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse 8-16 yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında işkence suçundan cezaya hükmolunur (94. madde). Suçun gebe kadına karşı işlenmesi veya fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde ceza artırılır. İşkence, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına veya çocuğunun düşmesine neden olmuşsa ceza artırılır (95. madde). İşkence suçunun asli faili kamu görevlileri iken eziyet suçunun fiili herkes olabilir. Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında eziyet suçundan hapis cezasına hükmolunur (96. madde). Bu suçun üstsoy veya altsoya, babalık veya analığa ya da eşe karşı işlenmesi halinde ceza artırılır. Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse ise kötü muamele suçundan iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (232. madde).

2014 yılında TCK'da çok sayıda değişiklik yapıldı. Değişiklik yapılan bölümlerden biri de "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" başlıklı (102, 103, 104 ve 105. maddeler) bölümdür. Cinsel saldırı suçunu düzenleyen 102. maddede birden çok değişiklik yapıldı. Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişinin, mağdurun şikâyeti üzerine cinsel saldırı suçundan iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmekteydi (102/1. fıkra). Düzenlemenin yeni halinde bu cezanın alt sınırı iki yıldan beş yıla, üst sınırı yedi yıldan on yıla çıkartıldı. Ayrıca aynı fıkraya "cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis" cezasına hükmolunacağı eklendi (102/1. fıkra). Bu ek ile sarkıntılığın (yani elle gerçekleştirilen cinsel saldırının) ceza üst sınırı yedi yıldan beş yıla düşürülmüştür çünkü maddenin eski halinde cinsel saldırı suçu içerisinde sarkıntılık ayrımı bulunmamaktaydı. Bu düzenlemenin uygulamada problemlere yol açması muhtemeldir. Örneğin; elle vücudun hangi bölgesine, ne kadar sayıda, ne kadar süreyle saldırı yapıldığında iki ila yedi yıl arası ceza, hangi durumlarda beş ila on yıl arası ceza uygulanacağına dair tartışma yaşanacaktır.

Cinsel saldırı suçunun vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, maddenin eski halinde yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunmaktaydı (102/2.

fıkra). Yapılan değişiklikle ceza, “oniki yıldan az olmamak üzere hapis” olarak belirlendi yani cezanın alt sınırı yedi yıldan oniki yıla çıkartıldı. Evlilik içi cinsel saldırı/tecacüz de suçtur. Ancak bu suçun eşe karşı işlenmesi halinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır. Maddede sayılan cezayı artıran nedenler arasında suçun vesayet ilişkisi suretiyle; üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından; insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi eklendi (102/3).

Maddenin eski halinde, cinsel saldırı sırasında mağdurun direncinin kırılmasına neden olacak ölçünün ötesinde cebir ve şiddet kullanılması halinde kasten yaralama suçu bakımından da ayrıca ceza verileceği düzenlenmekteydi (102/4. fıkra). Bu düzenleme cinsel saldırıdaki cebir ve şiddet nedeniyle hem basit (86. madde) hem ağırlaşmış (87. madde) yaralama suçlarından (cinsel saldırının cezası dışında) ek bir ceza daha verilmesini gündeme getirmekteydi. Yeni düzenlemede ise cinsel saldırı için başvuru cebir ve şiddetin ancak kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması (duyularda ya da organ işlevinde sürekli zayıflık, yüzde sabit iz, yaşamsal tehlike gibi) durumunda (yani sadece TCK 87. madde uyarınca) failin hem cinsel saldırı hem de kasten yaralamadan cezalandırılması öngörülmektedir. Bu değişiklikle, direncin kırılmasının ötesinde cebir ve şiddet uygulanması halinde kasten yaralama (TCK 86. madde) suçundan ceza verilmesi imkânı kalmadı. Oysa cinsel saldırı suçunun özelliği düşünülerek, mağdura fiziksel veya psikolojik olarak direncinin kırılmasının ötesinde cebir, şiddet ve tehdit uygulanması halinde, suçun oluş biçimine göre kasten yaralama veya tehdit suçundan da ceza verilmesi şeklinde bir düzenleme yapılması daha yerinde olurdu. Böylece cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarında “rıza” konusunda süregiden tartışmalara da bir açıklık getirilmiş, mağdura yönelik psikolojik baskıların da yargılama sürecinde göz önüne alınması sağlanmış olurdu.

Maddedeki bir başka değişiklik de maddenin 5. fıkrasında yer alan “suçun sonucunda mağdurun beden veya ruhsal sağlığının bozulması halinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur” düzenlemesinin kaldırılmasıdır. Bu değişikliğin gerekçelerinden biri cezaların arttırılması eğilimi, diğeri ise suça maruz kalanların beden ve ruh sağlığı teşhisi için defalarca ilgili makamlara (Adli Tıp kurumları) gitmesinin ve olayı birden fazla kereler anlatmak zorunda kalmasının, suç mağduru açısından bir kez daha mağduriyet oluşturduğu, bu süreçlerin zaman aldığı iddiasıdır. Olması gereken, mevcut kurumların gereği gibi işletilmesi iken gereği gibi işlemeyen kurumlar nedeni ile 5. fıkranın maddeden çıkartılması yerinde olmamıştır. İstanbul Sözleşmesi’ne taraf olmaktan kaynaklanan yükümlülükler gereği cinsel suçlara ilişkin önleyici ve mağdurlara yönelik koruyucu ve destekleyici düzenlemeler yapılması, yeterli sayıda “cinsel şiddet kriz merkezleri” kurulması gerekmektedir. Türkiye, mevcut kurumları işler hale getirilmesinin yanı sıra taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereği bu kurumları güçlendirmek ve artırmakla da yükümlüdür. Kaldığı suça maruz kalan kadın ve çocukların yargılama aşamasında ikincil mağduriyetlere maruz kalmasının önüne geçilmesi için, bir kere dinleme, tek seferde yapılan anlatımın kayıt altına alınması gibi tedbirler hâlihazırda yürürlükte olan Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun bir gereğidir. Dolayısıyla cinsel saldırıya maruz kalanların uygulamada yaşadığı sıkıntıları çözenin yolu, kendisine sorumluluk yüklenen tüm kurumların gereği gibi çalışmasını ve kanunların gereği gibi uygulanmasını sağlamaktır.

Diğer yandan, maddeden çıkartılan 5. fıkra suçun, buna maruz kalan kadınlar ve çocuklar üzerinde bıraktığı fiziksel ve ruhsal etkilerin gözlenmesine ve gerekli tıbbi teşhis ve tedavilerin

gerçekleşmesine de olanak sağlamakta idi. Beşinci fıkranın maddeden çıkartılması ile suçun neden olduğu ruhsal ve bedensel etkilerin göz ardı edilmesini ve suçun işleniş biçimleri arasında fark gözetmeyen bir anlayışın yerleşmesini mümkün kılan bir düzenleme ortaya çıkmıştır. Suçun, sadece yasada düzenlenen zorunlu unsurları taşıyan bir şekilde işlenmesi ile mağdurun vücut bütünlüğünü bozacak, uzun süre tedavi gerektiren bir biçimde yaralanmasına, bulaşıcı bir hastalığa yakalanmasına neden olacak şekilde işlenmesi arasında ciddi bir fark olduğu açıktır ve bu farkı ortaya koyacak olan yetkili sağlık kurullarının raporudur.

Tüm bu hususlar gözetilmeden yalnızca cezayı artırmak adaletin tesis edilmesine imkân veren bir yol değildir. Cinsel saldırı suçlarının, suça maruz kalan üzerinde bıraktığı etkinin daha yoğun olup zamana yayıldığı ve tüm hayatını etkileyen bir hal aldığı unutulmamalıdır. Kişinin rızası aleyhine gerçekleştirilen her fiilin kişi üzerinde travmatik bir sonuca yol açacağı bir ön kabul olsa da, örneğin tecavüz ve gasp suçunun kişi üzerinde aynı etkilere yol açacağını söylemek mümkün değildir. Bu etkilerin teşhis edilebilmesi için suça maruz kalanın ruh ve bedensel muayenesinin gerçekleştirilmesi, bu hususta ilgili makamların raporlama yapması ve bu raporların yargı süreçlerinde kullanılması esastır.

Ayrıca, suça maruz kalanın beden ve ruh sağlığı muayenesine ilişkin düzenlemenin kaldırılması, maddenin diğer fıkraları ile uyumlu değildir. Çünkü 102/4. fıkra kapsamında kasten yaralama suçundan da cezaverilebilmesi için, suça maruz kalanın bedensel muayenesinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Muayenenin kaldırılmasının, uygulamada hem cinsel saldırının hem de yaralama delillerinin toplanması açısından sorun yaratması muhtemeldir.

Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunacağına ilişkin düzenlemede değişiklik yapıldı (102/5).

Tablo 2. Cinsel Saldırı – Madde 102

Maddenin eski hali	Maddenin yeni hali
(1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.	(1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.
(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.	(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.

<p>(3) Suçun; a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı, d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.</p>	<p>(3) Suçun; a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, b) Kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından, d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte, e) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.</p>
<p>(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır.</p>	<p>(4) Cinsel saldırı için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.</p>
<p>(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.</p>	<p>(5) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.</p>
<p>(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.</p>	

Çocukların cinsel istismarı suçtur. Cinsel istismar deyiminden onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış ile bu çocuklar dışındaki çocuklara karşı cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar anlaşılır (103/1. fıkra). Maddenin eski halinde suçun cezası “üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası” olarak belirlenmişken yeni düzenlemede “sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası” olarak düzenlendi yani cezanın hem alt hem de üst sınırında artırılma gidildi. Yapılan değişiklikle maddeye “Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır.” ifadesi eklendi. Bu ifade, çocuklara yönelik sarkıntılığı çocukların cinsel istismarından ayrı tutarak istismar kavramını daralttı, ayrıca faile daha düşük cezasının verilmesinin önünü açtı. Cinsel istismar sarkıntılık düzeyinde kalmışsa cezası üç yıldan sekiz yıla kadar hapis olarak belirlendi ki bu eski düzenlemede yer alan cezaların da altındadır. Bu konuyla ilgili diğer bir değişiklik de cinsel taciz suçunu düzenleyen 105. maddede yapıldı (bu konudaki açıklama 105. maddenin aktarıldığı bölümde yer almaktadır).

Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda verilen ceza "sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası" iken yeni düzenlemede bu suçun cezası "on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezası" olarak belirlendi, ceza artırımına gidildi (102/2. fıkra). Maddede yapılan değişiklikler arasında ceza artırım nedenlerinin genişletilmesine yönelik düzenlemeler de bulunmaktadır. Eski düzenlemedeki ceza artırım nedenlerinden suçun "üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı tarafından işlenmesi", yeni düzenlemede "üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı işlenmesi" şeklinde değiştirilerek kapsamı genişletildi. Ayrıca suçun insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle; üvey ana, üvey kardeş tarafından; koruyucu aile yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından; kamu görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle işlenmesi halleri de ceza artırım nedenleri arasına eklenmiştir. Suçun onbeş yaşını tamamlamış ve algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı silahla işlenmesi de cezayı artıran nedenler arasında düzenlendi.

"Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur" düzenlemesini içeren 103/5. fıkra tıpkı 102/5. fıkra gibi yürürlükten kaldırıldı. Bu konu hakkında yukarıda yer verilen eleştiriler bu düzenleme açısından da geçerliliğini korumaktadır.

Tablo 3. Çocukların cinsel istismarı – Madde 103

Maddenin eski hali	Maddenin yeni hali
(1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden; a) Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış, b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, Anlaşılır.	(1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden; a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
	b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.
(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.	(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

<p>(3) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/12 md.) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısımları, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p>	<p>(3) Suçun; a) Birden fazla kişi tarafından birlikte, b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından, d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p>
<p>(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p>	<p>(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.</p>
<p>(5) Cinsel istismar için başvuru edilen cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması halinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.</p>	<p>(5) Cinsel istismar için başvuru edilen cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.</p>
<p>(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.</p>	<p>(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur</p>
<p>(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.</p>	

Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan cezalandırılır (104/1. madde). Yeni yapılan düzenleme ile bu suçun cezasının hem alt hem de üst haddi artırıldı. Maddede iki değişiklik daha yapıldı. İlki, suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde şikâyet aranmayacağı ve on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı yönündedir (104/2. fıkra). İkinci değişiklik ise, suçun evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde gene şikâyet aranmaksızın on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı şeklindedir (104/3. fıkra).

Tablo 4. Reşit olmayanla cinsel ilişki – Madde 104

Maddenin eski hali	Maddenin yeni hali
(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.	(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
(2) (İptal: Ana.Mah.nin 23/11/2005 tarihli ve E: 2005/103, K: 2005/89 sayılı kararı ile)	(2) (İptal: Ana.Mah.nin 23/11/2005 tarihli ve E: 2005/103, K: 2005/89 sayılı kararı ile; Yeniden düzenleme: 18/6/2014-6545/60 md.) Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.
	(3) (Ek: 18/6/2014-6545/60 md.) Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.

Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi mağdurun şikâyeti üzerine cinsel taciz suçundan cezalandırılır (105/1. fıkra). Yapılan değişikliklerle maddeye "fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur" ifadesi eklendi. Çocukların cinsel istismarı maddesinde sarkıntılık ile ilgili yapılan değişik ve bu değişiklik birlikte düşünülmelidir. Bu iki yeni düzenleme de çocukların cinsel istismarı kavramının kapsamını daraltmakta, suçu üç kategoriye ayırmakta ve daha düşük cezalar öngörmektedir.

Eski düzenlemeye göre cinsel taciz hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde ceza artırılmaktaydı Yeni düzenleme ile suçun kamu görevinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle; vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından; posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle; teşhir suretiyle işlenmesi halleri de cezayı artıran nedenler arasına eklendi. Mağdur, cinsel taciz nedeniyle işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamayacağı yönündeki düzenleme maddenin yeni halinde de aynen korunmuştur.

Tablo 5. Cinsel Taciz – 105. Madde

Maddenin eski hali	Maddenin yeni hali
(1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur.	(1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.
(2) Bu fiiller; hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.	(2) Suçun; a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, e) Teşhir suretiyle, işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

İngiltere Örneği: Safir Ekipleri ve Cinsel Saldırı Başvuru Merkezleri

İngiltere polisin Safir Ekipleri (Sapphire Unit), Londra'nın çeşitli yerlerinde konuşlanmış 18 ekipten ve toplamda 450 polis memurundan oluşmaktadır. Her bir ekip cinsel suçların soruşturulmasında özel eğitim almış deneyimli polis şefleri ve polis memurlarından oluşur. Bu görevliler cinsel şiddet mağdurlarına saygı ve özenle davranır ve diğer kurumlarla yakından çalışarak mağdurların en uygun destek ve hizmeti almasını sağlar. Temel rolleri tecavüz ve diğer ciddi cinsel suçların soruşturulmasıdır. Bu soruşturmada amaç sadece suçlunun bulunması ve cezalandırılması değil, aynı zamanda mağdurun isteklerinin, refahının ve sağlığının soruşturmanın merkezine alınarak soruşturmanın yürütülmesidir.

Ayrıca gelişen adli tıp olanaklarını ve DNA geliştirmeyi kullanarak daha eski cinsel saldırı suçlarını inceleyen ve soruşturan Faili Meçhul ekibi vardır.

"The Havens" olarak adlandırılan sığınaklar Cinsel Saldırı Başvuru Merkezleri'dir. Polis ve Ulusal Sağlık Hizmetleri'nin işbirliğiyle tecavüze ve cinsel şiddete uğramış kişilerin gereksinimleri olan desteği almalarını sağlamak amacıyla 7 gün 24 saat hizmet verecek şekilde ve tek çatı ilkesiyle (one stop shop service) kurulmuşlardır. Bu ortaklık yetkin

polis memurları tarafından yapılacak iyi bir soruşturmayı ve sağlık servisinin verebileceği en iyi bakımı bir arada sunar. Bu merkezler süre giden bir tedavi, danışma, konuşma terapisi sağlar ve buralarda adli eğitim almış uzman doktorlar ve hemşireler hizmet sunar. Mağdurların etnik kökenlerine, dinlerine, cinsiyetlerine, cinsel yönelim ve cinsel kimliklerine vb. özelliklerine yani kadın, erkek, genç, yaşlı, heteroseksüel, eşcinsel ya da trans olduklarına bakmaksızın bir merkezden hizmet sunmayı hedefler. Son bir yıl içerisinde tecavüz ve cinsel istismara uğramış her bireye hizmet verir (Akt. Berna Vardar, 2013).

TCK'da belirtilen zorunluluklar olmadıkça bir kadının genital muayeneye zorlanması suçtur. Yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur (287. madde). Ancak bulaşıcı hastalıklar dolayısıyla kamu sağlığını korumak amacıyla kanun ve tüzüklerde öngörülen hükümlere uygun olarak genital muayene gerçekleştirilebilir.

İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmemek de suçtur (278. madde). Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan engelli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde verilecek ceza artırılır. Bu suçun kamu görevlileri tarafından işlenmesi hali Ceza Kanunu'nda ayrıca düzenlenmiştir.

Kutu 6 - Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi

Madde 279- (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır (Ceza Kanunu).

Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi de TCK'da ayrıca düzenlenmiştir (280. madde). Görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, dış tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır.

1.2.4. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 sayılı Kanun)

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından 2006 yılında hazırlanan, Kadınlara Yönelik Her Türlü Şiddete İlişkin Derinlemesine Araştırmanın Raporu'na göre 89 ülkede ev içi şiddete yer veren özel düzenlemeler mevcuttur. Altmış ülkede ev içi şiddete dair özel kanunlar; yedi

ülkede kadınlara yönelik şiddete dair kanunlar, bir ülkede cinsiyet ayrımı olmaksızın şiddete karşı düzenlemeleri içeren kanun, 14 ülkede ceza kanunları içerisinde ev içi şiddete ilişkin özel hükümler, beş ülkede faillerin uzaklaştırılmasına ilişkin özel hukuk hükümleri ve bir ülkede de aile hukuku kapsamında ev içi şiddete ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Türkiye’de de 1998-2012 yılları arasında 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlükte kalmıştır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 8 Mart 2012 tarihinde kabul edilmiş ve 20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun beş bölüm, 25 madde ve bir geçici maddeden oluşmaktadır.

6284 sayılı Kanun’da geçen “hâkim” ifadesi ile kastedilen aile mahkemesi hâkimleridir ve 6284 sayılı Kanun’un asıl uygulayıcısı aile mahkemeleridir. Bu mahkemeler Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’a dayanılarak aile hukukundan doğan dava ve işleri görmek üzere kurulmuştur. Aile mahkemeleri aşağıdaki dava ve işleri görürler:

- Medeni Kanun’da yer alan evlenme, nişanlılık, boşanma, eşler arasındaki mal rejimi, soybağının kurulması, velayet, nafaka yükümlülüğü gibi düzenlemeler ile Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun’a göre aile hukukundan doğan dava ve işler,
- Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun’na göre aile hukukuna ilişkin yabancı mahkeme kararlarının tanıma ve tenfizi,
- Kanunlarla verilen diğer görevler.

Aile mahkemeleri hukuk mahkemeleri olduklarından, bu mahkemelerde savcı bulunmaz. Her ilde ve merkez nüfusu yüzbinin üzerindeki her ilçede tek hâkimli kurulurlar. Gerektiğinde bir yerdeki aile mahkemesinin birden çok dairesi kurulabilir. Bu durumda daireler numaralandırılır. Aile mahkemesi kurulamayan yerlerde, aile mahkemesinin görev kapsamına giren dava ve işlere asliye hukuk mahkemelerince bakılır. Aile mahkemeleri yukarıda belirtilen dava ve işler dışında görev alanına giren konularda karar verebilir:

Yetişkinler hakkında;

- Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya,
- Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,
- Resmi veya özel sağlık veya sosyal hizmet kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye,
- Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye.

Küçükler hakkında;

- Bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya,
- Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmî ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye,
- Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya,
- Genel ve katma bütçeli daireler, mahalli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye

6284 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde, Anayasa'nın 90. maddesine vurgu yapılarak özellikle CEDAW, CEDAW Komitesi 19 No.lu Genel Tavsiyesi ve BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge hatırlatılmıştır. Son yıllarda başta kadınlar olmak üzere kişilere karşı işlenen şiddet olaylarının toplumu sarsan boyutlara ulaştığı belirtilmiştir. Gerekçede kadına yönelik şiddetin en yoğun olarak aile içinde yaşanmakta olduğu ve fiziksel, psikolojik, ekonomik açıdan mahrum bırakma ve cinsel şiddet dâhil çok çeşitli şekillerde görülebildiği ifade edilmiştir.

Kutu 7

"Kişilere yönelik şiddet, bir insan hakkı ihlalidir. Bu nedenle günümüzde bu sorun özel alan sorunu olmaktan çıkarak toplumsal alanda tartışılmakta ve mücadelesi bir devlet politikası olarak kabul edilmektedir. Kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadının insan haklarının teminat altına alınması devletlerin sorumluluğundadır."

6284 sayılı Kanunun Gerekçesi

Kurumların şiddetle mücadelenin her aşamasında, öncelikle de kadın cinayetlerinin son bulması amacıyla, aktif rol alması hedeflenmiştir. Ayrıca devletin şiddeti önlemesi, şiddete uğrayanı çok yönlü koruması ve şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişinin verilecek koruyucu tedbir kararları ile rehabilite edilmesi amaçlanmıştır.

Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2. maddesine göre kadına yönelik şiddet, şiddet, şiddet mağduru, şiddet uygulayan ve şiddeti önleme ve izleme merkezleri tanımları Kutu 7'de verilmiştir.

Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı ifade eder.

Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfî engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı ifade eder.

Şiddet mağduru: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri ifade eder.

Şiddet uygulayan: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri ifade eder.

Şiddet önleme ve izleme merkezleri: Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esaslı ile yürüten merkezleri ifade eder.

Tedbir kararı: Bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülkî amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını ifade eder.

Kanun'un 3. maddesine göre mülkî amir tarafından, korunan kişilerle ilgili olarak maddede yer alan tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun göreceği benzer tedbirlere karar verilebilir. Söz konusu maddede yer alan koruyucu tedbirler şunlardır:

- Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.
- Geçici maddi yardım yapılması.
- Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.
- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde geçici koruma altına alınması.
- Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere kreş imkânının sağlanması.

Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, mülki amirin verebileceği koruyucu tedbirlerden barınma yeri sağlanması ve geçici koruma altına alınması tedbiri ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evraki en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Kanun'un 4. maddesine göre, hâkim Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak maddede yer alan koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun göreceği benzer tedbirlere karar verilebilir. Söz konusu maddede yer verilen tedbirler şunlardır:

- İşyerinin değiştirilmesi.
- Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- Medeni Kanun'daki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- Korunan kişi bakımından hayati tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Kanun'un 5. maddesine göre, hâkim şiddet uygulayanlarla ilgili olarak maddede yer alan önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun göreceği benzer tedbirlere karar verilebilir. Maddede yer alan önleyici tedbir kararları şunlardır:

- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

- Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması. Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

Yukarıda yer verilen önleyici tedbirlerden; şiddet içerikli söz ve davranışlarda bulunmasının yasaklanmasına, müşterek konuttan uzaklaştırılmasına, korunan kişilere ve bu kişilerin buldukları mekânlara yaklaşmasının yasaklanması, korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına yaklaşmasının yasaklanmasına ilişkin tedbirler gecikmesinde sakında bulunan hallerde ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir (10/3. fıkra). Tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine acilen ulaştırılır. Bunun mümkün olmaması hâlinde kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır ve giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanır (10/4. fıkra).

Kutu 8

Geçici koruma: Hayati tehlikesi bulunan şiddet mağdurunun kolluk tarafından gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmidört saat esasına göre kesintisiz olarak, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunması amacıyla yerine getirilen tedbiri ifade eder.

Hayati tehlike: Bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması halini ifade eder.

6284 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği

Kanun'a göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, tedbir kararın gereklerine aykırı hareket ederse fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur (13. madde). Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre onbeş günden otuz güne kadar zorlama hapsi uygulanır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

6284 sayılı Kanun, eski Kanun'un (4320 Sayılı Kanun) eksikliklerini ve uygulamada yarattığı problemleri ortadan kaldırmak için yapılmış olmasına rağmen bu iki amacı da tam olarak karşılayamamıştır. Kanun ile ilgili ilk problem, Kanun'un adındaki "ailenin korunması" ibaresidir. Bu ibare, eski Kanun'un adında da yer almaktaydı. Kanun'un adından başlayarak, kadının şiddetten korunması yerine ailenin korunmasının temel amaç olarak vurgulanıyor olması; şiddete maruz kalan kadınların şikâyetlerinin görmezden gelinmesi, şiddet failiyle barıştırılmaya çalışılması ve eve geri gönderilmesi gibi durumlara neden oluyordu. Bu yüzden Kanun çok ciddi eleştirilere maruz kalıyordu. Eski Kanun döneminde gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, aile mahkemesi hâkimlerin çoğu Kanun'un temel amacının başlığından da açık şekilde anlaşıldığı üzere ailenin korunması olduğunu düşünmektedir.

Kutu 9

"Ben açıkçası yasanın neye hizmet ettiğini anlayamıyorum. Sözde ailenin korunması ama bence "aileyi parçalama" yasası; çünkü Türkiye şartlarında, hele İstanbul gibi bir yerde çok zor. Geldi: "Kavga ettik..." "Tehdit ettin, hadi bakalım git köprü'nün altında yat" diyorsun. Daha büyük sorunlara yol açıyor. Tabii ki kadının korunması ya da şiddet gören kişinin korunması önemli ama bu yasayla olmaz. Savcılığa gönderiyoruz, takip imkânımız da yok sonrasında. Böyle olmaz... Asıl amacı bence kadın ve çocukların korunması. Yasanın adını değiştirirseniz eğer, o zaman şiddet uygulayan aile bireyleri derhal tutuklanır ki bu daha etkili olacaktır."

Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kimi ve Neyi Koruyor? Hâkim, Savcı, Avukat Anlatıları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yukarıdaki açıklama, kanunların adının ve kanunlarda kullanılması tercih edilen kelimelerin uygulamayı nasıl şekillendirdiğine dair somut bir örnek oluşturmaktadır. Kadın hareketinin tüm eleştirilerine rağmen, yeni kanunun adının da "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" olarak belirlenmesi, uygulamada bakış açısından kaynaklı aynı sorunların yaşanmasına neden olmaktadır.

6284 sayılı Kanun ile ilgili adı dışında, aşağıda belirtilenlerle sınırlı olmamakla birlikte, pek çok farklı problem gündeme gelmektedir: Cinsiyetsiz bir kanun haline gelmeye başlaması, şiddet faillerinin genellikle erkekler olduğunun uygulamada gözardı edilmesi; tedbir kararlarının sıklıkla kopyala-yapıştır usulüyle verilmesi ve vakaya özel tedbir kararlarına hükmedilmemesi; kimlik değişikliği ile ilgili düzenlemenin belirsizliği ve uygulamada kamu kurumlarının bu konuda çıkardığı zorluklar; süreli tedbir kararlarının yarattığı sorunlar; yakın koruma görevlendirilmesi ile ilgili düzenlemelerin belirsizliği ve bu belirsizliğin yol açtığı keyfi uygulamalar; kadınların ve çocukların ikametgâh, okul kaydı ve diğer tüm kayıtlarının gizliliği esas olmasına rağmen uygulamada gizliliğin sağlanamaması; Kanun'u uygulayanların bakış açısının değiştirilemiyor oluşu ve bu nedenle kadınların süreç içerisinde ayrımcılığa uğraması, ciddiye alınmaması, şikâyetten vazgeçirilmeye veya şiddet failiyle barıştırılmaya çalışılması, tekrar tekrar mağdur edilmesi; kadın örgütlerinin davalara müdahil olamaması.

Uygulamada, pek çok erkeğin şiddete maruz kalmadığı halde 6284 sayılı Kanun'dan yararlanmak üzere başvuru yaparak hukuk sistemini manipüle ettiği ve bu sayede kadınlara şiddet uygulamaya devam ettiği görülmektedir. Kadınlar şiddete maruz kalmalarına rağmen erkeklerin yaptıkları başvurular sonucu, mahkeme kararıyla evlerinden uzaklaştırılmakta ve "fail" konumuna düşürülmektedir. Erkek şiddeti ile mücadele amacıyla hazırlanan bir Kanun'un toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve güç ilişkileri göz ardı edilerek uygulandığına ve cinsiyetsiz bir Kanun haline dönüştürüldüğüne şahit oluyoruz.

Kutu 10

"(...) hukuk buna izin veriyor. Şiddeti körüklüyor, destekliyor. (...) bana eski eşim her şeyi yapabilir diye bekliyorum (...) onun bıkaçağını, pes edeceğini düşünmüyorum. En azından pes edeceği, bıkaçağı noktanın bu olmadığını düşünüyorum. Çünkü istediklerini hâlâ elde etmiş değil. Ben ayaktayım, tek parçayım, sağlamım işte delirmedim (...). bu zararı bana veren sadece eski eşim değil, bu zararı bana veren hukuk sistemi (...) Bana yapılandan dolayı devletin yargılanması lazım, hukuk sisteminin yargılanması lazım. (...) On yedi tane on sekiz tane şiddet davası açılmış, darp raporları, tehditler, hakaretler, belli belgeler... Neden üç yıldır bu adamın bunları yapmasına izin veriliyor? Neden en başta durdurulmuyor? Neden bütün davalar tek dava gibi görülmüyor, hepsi ayrı ayrı inceleniyor? Aslında hukuk şu anda, (...) o şiddet uygulayan insanlara şiddet uygulama imkânı veriyor, kolaylıklar sağlıyor. Durdurmayarak, zamanında görevini yapmayarak, bizi ciddiye almayarak, sınır koymayarak, onu cezalandırmayarak..."

Şiddet Mağduru Bir kadın

Adaletin Cinsiyeti: Erkek Şiddeti ile Mücadelede Hukuki Deneyimler,
Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Yayınları.

Uygulamada yasal düzenlemelerin ihlal edildiği, ulusal ve uluslararası mevzuat karşısında kamu görevlilerinin adeta kendi hukuklarını yarattığı, kadınların bu durumla devamlı mücadele etmek zorunda kaldığı görülmektedir. Hukuk uygulayıcılarının kendi inisiyatiflerini hukukun önünde saymaları keyfiyetin ve hukuksuzluğunun önünü açmaktadır.

Kutu 11

“Yani somut olanı konuşuyoruz da benim kabullenemediğim şeyler olayın zaten sübjektifleştirilmesi. Yani hukuk sübjektif olamaz, hukuk objektif olmak zorunda. Polis teşkilatı da objektif olmak zorunda. Yani benim yaşadığım sıkıntıları ‘ben bile’ diyorum ya hani, size göre ben daha iyi ifade eden, eğitimi daha iyi olan biriyim; ama işte ben bile çok şey yaşadım. Yani objektiflik yaşamıyorsun. Ne değişiyor? İşte hep geliyoruz aynı noktaya. Orda oturan hâkimin ya da savcının ya da bana atanan korumaların ya da karakolda çalışan polislerin kişilik yapıları, egoları işlerine o kadar çok yansıyor ki, karakterlerine. Yani işin sistemi diye bir şey yok, kişinin sistemi diye bir şey var, kişinin düşünceleri diye bir şey var. Yani kişi kendi kişiliğini işinde uyguluyor insanlara. Ha sen bu kişiyle savaşılabirsin. İşte ben hep savaş halindeyim. Yani savaşıyorsun, neden? Objektif olanı elde etmek için savaşıyorsun.”

Şiddet Mağduru Bir kadın

Adaletin Cinsiyeti: Erkek Şiddeti ile Mücadelede Hukuki Deneyimler,
Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Yayınları

Kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli yasal araç olan 6284 sayılı Kanun’un metnindeki eksiklikler ve belirsizlikler acilen ortadan kaldırılmalıdır. Kanun tekrar ele alınırken daha iyi bir sonuç elde etmek için konunun tüm paydaşlarının yaşanan problemlerle dair deneyimleri ve çözüm önerileri dinlenmeli ve dikkate alınmalıdır.

6284 sayılı Kanun’a ilişkin ikincil mevzuat ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi destekleyen diğer belgeler şunlardır:

- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un (6284 sayılı Kanun) Uygulama Yönetmeliği,
- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik,
- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulamasına Dair Genelge,
- Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi,
- Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu konulu 2007/6 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi,
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı arasındaki Protokol,
- TBMM İnsan Hakları Komisyonu Raporları,
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Raporları.

1.3. İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşlar

Kadına yönelik şiddet ile mücadelede işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bu konuda bilgi sahibi olmak ve kadınları bilgilendirmek, şiddet mağduru kadınların güçlenmesini sağlayacağı gibi Jandarma’nın kadına yönelik şiddetle mücadele görevini daha etkin şekilde yerine getirmesini kolaylaştıracaktır.

6284 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği işbirliği yapılması gereken kurum ve kuruluşlar hakkında fikir vermektedir. 6284 sayılı Kanun'un şikâyet mercileri kolluk, mülki amir, savcılık, aile mahkemesi hâkimi ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ilgili birimleridir. Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları durumu derhal şikâyet mercilerine bildirmek zorundadır. Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemleri yapar. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kanun kapsamında almış olduğu koruyucu ve önleyici tedbirleri onaylanmak üzere tedbir niteliğine göre mülki amire veya hâkime sunar. Kolluk, kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'ne (ŞÖNİM) bilgi verir.

Kutu 12

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM): Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü merkezi ifade eder.

6284 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği

Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk amiri tarafından alınabilecek tedbirler şunlardır:

- Korunan kişiye barınma yeri sağlanması,
- Korunan kişinin geçici koruma altına alınması,
- Şiddet uygulayanın şiddet tehdidi veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına,
- Şiddet uygulayanın uzaklaştırılmasına, konutun korunan kişiye tahsisine ve korunan kişinin bulunduğu yere yaklaşmamasına,
- Şiddet uygulayanın korunan kişinin yakınlarına, tanıklara ve çocuklara yaklaşmamasına.

Kutu 13

Gecikmesinde sakınca bulunan hal: Kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halini ifade eder.

6284 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği

Savcılık yapılan ihbar ve şikâyeti derhal, olayın niteliğine göre, hâkime veya mülki amire gönderir. Mülki amir kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine Kanun'un 3. maddesinde belirtilen koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir. Ayrıca olayın niteliğine göre şikâyet veya ihbarı, kolluğa veya savcılığa bildirir. Hâkim veya mülki amir tarafından verilen kararlar derhal ilgili ŞÖNİM'e bildirilir.

Mülkî amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alma tedbiri verilir. Korunan kişi acil durumlarda hemen, diğer hallerde ise yirmidört saat öncesinden gideceği yere ilişkin olarak görevli ve yetkili kolluğa bilgi verir. Kolluk tarafından korunan kişinin gideceği yerdeki kolluk gecikmeksizin haberdar edilir ve tedbir kararı uygulanmaya devam olunur. Korunan kişiye, geçici koruma kararının kapsam ve içeriği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı halinde arayabileceği telefon numaraları, kolluğun sorumlulukları, hangi durumlarda kolluğa bilgi vermesi gerektiği, hangi kolluk biriminin geçici koruma hizmetinden sorumlu olduğu ve benzeri hususlar, kolluk tarafından açıklanarak tutanağa geçirilir ve tebliğ edilir.

Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar verilebilir. Silahı teslim alan kurum amiri, karar süresinin sonuna veya tedbirin değiştirildiğine ya da kaldırıldığına dair yeni bir karar verilmedikçe, kamu görevi nedeniyle kullanılan silahın teslimi yönünde verilen tedbir kararını uygulamaya devam eder ve silahı hiçbir şekilde iade etmez.

Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin kolluk tarafından tespit edilmesi halinde durum tutulan tutanak ile savcılığa iletilir. Bu tutanak savcılık tarafından derhal aile mahkemesine gönderilmelidir. Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin aile mahkemesince tespit edilmesi halinde ise başka bir işleme gerek kalmaksızın re'sen zorlama hapsine ilişkin karar verilir.

Görüldüğü gibi 6284 sayılı Kanun'un uygulamasının başarıya ulaşması için kurumlararası çok sıkı bir ilişki kurması gerekmektedir. 6284 sayılı Kanun'un hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası ve sivil toplum kuruluşları ile koordinasyon Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) tarafından gerçekleştirilir. Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, Kanun'un uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını derhal yerine getirmekle yükümlüdür. Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

Şiddet mağduru kadınlar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na (ASPB) bağlı il ve ilçe müdürlüklerine yönlendirebilir. Kadınlar bu birimlerden şiddete karşı nasıl mücadele edeceklerine dair bilgi edinilebilir, danışmanlık desteği alabilecekleri en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Aile Danışma Merkezi ve diğer ilgili danışmanlık merkezleri hakkında bilgi alabilir. Bakanlığa bağlı kadın konukevlerinin adres ve iletişim bilgileri gizlidir. Bu nedenle ihtiyaç duyulduğunda ALO 183 Hattı veya Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) aranarak kadın konukevlerinin iletişim bilgilerine ulaşılabilir. ALO 183, 7 gün 24 saat ücretsiz hizmet veren Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı'dır. Bu hattı arayarak en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Aile Danışma Merkezi, ŞÖNİM ve kadın konukevleri hakkında bilgi edinmek mümkündür.

Şiddete uğrayan kadınların sıklıkla kolluğa ulaşmadan önce sağlık kuruluşlarına başvurdukları bilinmektedir. Ayrıca kolluğa başvuran kadınların büyük bölümü sağlık raporu için sağlık

kuruluşlarına yönlendirilmektedir. Bu nedenle kolluk ve sağlık kuruluşları arasında işbirliği yapmasının sağlanması gerekmektedir. Kolluk, görev yaptığı bölge içerisinde yer alan sağlık kuruluşlarına ve sundukları hizmete dair bilgi sahibi olmalıdır.

Türkiye'deki baroların tümünde Adli Yardım Bürosu ve pek çoğunda bu Büro ile bağlantılı Kadın Hakları Merkezi mevcuttur. Kadınlar, bulunulan ilin Barosuna yönlendirilebilir. Baroya başvurmaları halinde hem hukuki bilgi edinebilir hem de ücretsiz hukuki danışmanlık desteği alabilirler. Kolluğun ulaştığı veya kendisine ulaşan tüm kadınları barolardan hukuki destek alabilecekleri konusunda bilgilendirmesi büyük önem taşımaktadır. Kadınlar hukuki destek almakta zorlandıklarından süreç içerisinde ciddi hak kayıplarına uğramaktadır.

Belediyelere bağlı kadın sığınakları veya danışma ve dayanışma merkezleri de işbirliği yapılabilecek birimlerdendir. Kolluğun kadın örgütleriyle de işbirliği yapması gerekmektedir. Kadın örgütleri tarafından yürütülen bağımsız sığınaklar ve danışma ve dayanışma merkezleri mevcuttur. Kadına yönelik şiddet konusunda danışma/dayanışma merkezi ve bağımsız sığınağı aracılığıyla destek sunan en bilindik kadın örgütü İstanbul'da Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'dır. Diğer illerde de çeşitli kadın kuruluşları şiddete maruz kalan kadınlara farklı hizmetler sunmaktadır. Kadın örgütlerinin konuya dair sahip olduğu ciddi bilgi ve deneyim, kolluğun bu örgütlerle işbirliği yapması için tek başına yeterli ve geçerli bir nedendir.

Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi de kadına yönelik şiddet konusunda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bundan sorumlu kuruluşlar listesini içermektedir. Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu konulu 2007/6 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi de kolluğa ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu iki genelge de eski Kanun döneminde yayımlanmış olmasına rağmen içerikleri itibarıyla kadın yönelik şiddetle mücadele konusunda önemli ve dikkate alınması gereken, yol gösterici belgelerdir.

Kadına yönelik şiddet konusunda Avrupa ülkelerindeki iyi uygulamalara baktığımızda bu iyi örneklerde görülen ortak nitelikleri aşağıdaki şemada özetleyebiliriz:

KAYNAKÇA

Belgeler

- Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı'na Ek Afrika Kadın Hakları Protokolü
- Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Kadınlara Karşı Her Türlü Şiddet Biçimine Dair Derinlemesine Çalışması, <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/SGstudyvaw.htm>
- Birleşmiş Milletler Şartı
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme
- Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme
- Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
- İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme (AIHS)
- İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin Oluşturduğu Denetim Mekanizmasının Yeniden Yapılanmasına İlişkin 11 No'lu Protokol
- İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
- Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi, Genel Tavsiye No.12
- Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi, Genel Tavsiye No.19
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi
- Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge
- Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge
- Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine ve Bunlarla Mücadele Edilmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)
- Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına Dair Amerikan Devletleri Sözleşmesi
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme
- Opuz v. Türkiye, Başvuru no: 33401/02, 9 Haziran 2009, http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/data/Opuz_-_Turkiye_Karari_AIHM.pdf
- Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme
- Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü

Kitaplar, Makaleler

- Ayşegül Altınay, Yeşim Arat (2008), Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, İstanbul, 2. baskı, <http://www.kadinayoneliksidet.org/downloads/TurkiyedeKadinaYoneliksidet.pdf> (Araştırma, toplam 56 ilde 1800 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir.)
- Deniz Bayram (editör) (2014), Adaletin Cinsiyeti: Erkek Şiddeti ile Mücadelede Hukuki Deneyimler, İstanbul, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Yayınları.
- Fatmagül Berktaş (2003), “Kadının İnsan Hakları: İnsan Hakları Hukukunda Yeni Bir Açılım”, İnsan Hakları, Yapı Kredi Yayınları.
- Gökçeçiçek Ayata (2012), “Kadınlara Yönelik Şiddet Konusundaki Uluslararası Standartlar ve Kadına Yönelik Şiddetin İzlenmesi”, Kadına Karşı Şiddetle Mücadele: Yasalar, Politikalar, Uygulamalar: İzleme Raporu Nisan 2010-Aralık 2011, Mor Çatı Vakfı Yayınları, <https://www.morcati.org.tr/images/files/Nisan2010Aralik2011izlemeraporu.pdf>
- Gökçeçiçek Ayata, Sevinç Eryılmaz, Bertil Emrah Oder (derleyenler) (2010), Kadın Hakları: Uluslararası Hukuk ve Uygulama, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. baskı, http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/source/books_khuku.asp?lid=tr
- Gökçeçiçek Ayata, Sevinç Eryılmaz, Seda Kalem (2011), Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kimi ve Neyi Koruyor? Hâkim, Savcı, Avukat Anlatıları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, <http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/docs/aileninkorunmasi.pdf>
- Henrica A.F.M. Jansen, Sunday Üner, Filiz Kardam (Kilit uzmanlar) (2009), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf>
- (Araştırma, toplam 17.168 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir.)
- İdil Işıl Gül, Ulaş Karan (2011), Ayrımcılık Yasası: Kavram, Hukuk, İzleme ve Belgeleme, Burcu Yeşiladalı ve Gökçeçiçek Ayata (editörler), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/docs/Ayrimcilik_Yasagi_Kavram_Hukuk_Izleme_ve_Belgeleme.pdf
- Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği, Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP) Grup Yönlendiricisi El Kitabı: “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Stratejiler”, 5. Modül.
- Serpil Sancar (derleyen) (2011), Birkaç Arpa Boyu... 21. Yüzyıla Girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar, Koç Üniversitesi Yayınları.

EĞİTİM PROGRAMI AKIŞLARI

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

AMAÇ

Eğiticilerin, kadına yönelik aile içi şiddetin (KYAİŞ) önlenmesi amacıyla, jandarmanın uygulamalarını ve şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadınlara hak temelli hizmet sunmasını desteklemek için, KYAİŞ ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuat hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır.

HEDEFLER

1. KYAİŞ ile ilgili uluslararası belgeler hakkında bilgi sahibi olur. Bu belgelerin önemini ve anlamını kavrar.
2. KYAİŞ ile ilgili Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeleri ve getirdiği yükümlükleri bilir.
3. Uluslararası mevzuatın ulusal mevzuata etkisini ve aralarındaki bağlantıyı bilir.
4. KYAİŞ ile ilgili ulusal mevzuatı ve uygulanması hakkında bilgi sahibi olur, mesleki uygulamalarında ve bireysel yaşamında sorumluluklarını kavrar.
5. KYAİŞ'le ilgili yasal düzenlemelerin kadını güçlendirme konusuna nasıl katkıda bulunacağını açıklar.

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 1	Süre 15 dakika
Konu	<ul style="list-style-type: none"> Tanışma Eğitimin amacının ve içeriğinin açıklanması Katılımcılardan beklentilerin öğrenilmesi Grup kurallarının belirlenmesi
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> Eğitici ve katılımcılar birbirini tanır. Eğitici kendi görevini açıklar. Eğitici, eğitimin amaçlarını ve içeriğini açıklar. Katılımcıların beklentileri alınır. Katılımcılar, eğitimin içeriği, programı ve eğitim materyalleri hakkında bilgi sahibi olur.
Özet	Eğitici ve katılımcılar tanışır. Programa ilişkin bilgi verilir. Eğitici kendi beklentilerini açıklar. Katılımcıların konuyla ilgili beklentileri alınır. Kağıtlı tahtaya yazılır ve katılımcıların ve eğitiminin görebileceği bir yere asılır. Eğitimin ilk günü belirlenen kurallar katılımcılarla gözden geçirilir. Eklemek veya çıkarmak istedikleri var mı, sorulur. Varsa not edilir. Eğitim materyalleri tanıtılır.
Yöntem	Sunum / Soru-Cevap / Tartışma
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> Slaytlar Projeksiyon aleti Kağıtlı tahta ve kalemi Program Eğitim Rehberi
Eğitimciye Not	Eğitim programı çoğaltılarak katılımcılara dağıtılır.

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 2	Süre 50 dakika
Konu	KYAIŞ ile İlgili Uluslararası Belgeler ve Koruma Mekanizmaları
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • İnsan haklarını ve kadının insan hakları kavramını tanımlar. • İnsan hakları koruma sistemleri olarak Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi hakkında bilgi sahibi olur. • KYAIŞ ile ilgili uluslararası düzenlemelerden özellikle aşağıdakiler hakkında bilgi sahibi olur ve bu belgeleri nasıl kullanacağını bilir: <ul style="list-style-type: none"> - Birleşmiş Millet Şartı ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi - Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) - CEDAW Komitesi Genel Tavsiye No.12 ve No.19 - Kadın Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge - İstanbul Sözleşmesi - Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi - Belém do Pará Sözleşmesi ve Afrika Kadın Hakları Protokolü • Uluslararası hukukun iç hukuka etkisini anlar.
Özet	Katılımcılara insan hakları ve kadının insan hakları kavramları tartışılır. İnsan hakları koruma sistemi hakkında bilgi verilir. KYAIŞ ile ilgili başlıca uluslararası düzenlemeler hakkında bilgi verilir.
Yöntem	Sunum / Soru-Cevap / Tartışma
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Projeksiyon aleti • Kağıtlı tahta ve kalem • Eğitim Rehberi
Eğitimciye Not	

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 3	Süre 50 dakika
Konu	KYAIŞ'in Önlenmesi için Anayasa'daki ve Medeni Kanun'daki İlgili Düzenlemeler
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Anayasa'daki ilgili maddeleri bilir. • Medeni Kanun'daki ilgili maddeleri bilir.
Özet	Soru cevap yöntemi ile katılımcıların konu hakkındaki bilgi ve görüşleri öğrenilir. Anayasa'nın ve Medeni Kanun'un kadın-erkek eşitliği ve KYAIŞ ile ilgili maddeleri incelenir.
Yöntem	Sunum / Soru-Cevap / Tartışma
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar - Projeksiyon aleti • Kağıtlı tahta ve kalem • Eğitim Rehberi
Eğitimciye Not	

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 4	Süre 50 dakika
Konu	Ceza Kanunu'ndaki İlgili Düzenlemeler
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Ceza Kanunu'ndaki ilgili maddeleri bilir.
Özet	<p>Vızıltı tekniği ile katılımcıların Ceza Kanunu hakkındaki bilgi ve görüşlerini tartışmaları ve paylaşımları sağlanır. Bunun için</p> <p>a)Katılımcılar 5 gruba ayrılır.</p> <p>b)Gruplardan, Ceza Kanun'unda kadına yönelik şiddet ile ilgili düzenlemelerin neler olduğunu grup içerisinde konuşmaları istenir.</p> <p>c)Gruplara verilen çalışma süresi dolduktan sonra her gruba tespit ettikleri düzenlemeler sorulur.</p> <p>d)Grupların dile getirdikleri düzenlemeler tahtaya yazılır.</p> <p>e)Gruplara Eğitim Rehberinde yer alan sayfa ? bakmaları söylenir.</p> <p>f>Listede yer alan ancak grupların tespit edemediği maddeler paylaşarak grup çalışması bitirilir, uygulama örneklerinden faydalanılır.</p>
Yöntem	Sunum / Vızıltı tekniği / Soru-Cevap / Tartışma
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Projeksiyon aleti • Kağıtlı tahta ve kalem • Eğitim Rehberi SAYFA ?
Eğitimciye Not	

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 5	Süre 50 dakika
Konu	Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulama Yönetmeliği bilir. • Kanun'un ve Yönetmeliğin uygulama sorunlarına dair fikir sahibi olur.
Özet	<p>Soru cevap yöntemi ile katılımcıların bu düzenlemeler hakkındaki bilgi ve görüşleri öğrenilir.</p> <p>Söz konusu düzenlemelerin içeriği aktarılır ve bunlardan uygulamada nasıl yararlanılabileceği tartışılır.</p>
Yöntem	Sunum / Soru-Cevap / Tartışma
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Projeksiyon aleti • Kağıtlı tahta ve kalem • Eğitim Rehberi
Eğitimciye Not	

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 6	Süre 50 dakika
Konu	Uygulamadaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri – Grup Çalışması
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile ilgili uygulamada yaşanan problemlerin farkına varır. Uygulamadaki yaşanan problemlere çözüm önerileri üretir.
Özet	<p>Grup çalışması ile farklı bölgelerden ve birimlerden gelen katılımcıların Kanun'un uygulamasında yaşadıkları problemler tespit edilir. Deneyim paylaşımı yapılarak bu problemlere çözüm önerileri üretilir.</p> <p>Grup çalışması için 5-6 kişilik küçük gruplar oluşturulur.</p> <ol style="list-style-type: none"> Katılımcılardan 6284 Sayılı Kanun ile ilgili uygulamada yaşanan ve kendisinin en önemli bulduğu 3 sorunu dağıtılan yapışkanlı kağıtlara kısaca yazması istenir. Herkes kendi önemli bulduğu 3 sorunu yazdıktan sonra grup olarak bu sorunlar arasında bir önem sıralaması yapmaları istenir. Sorunların yazılı olduğu yapışkanlı kağıtları belirledikleri önem sırasına uygun şekilde (en önemli buldukları en üste olacak şekilde) gruba dağıtılan flip chart kağıdı üzerine yapıştırmaları istenir. Sıralamadaki en önemli 3 soruna dair çözüm önerilerinin de grup içerisinde konuşulması istenir. Grup sözcüleri, grubun en önemli bulduğu 3 sorunu ve bu soruna ilişkin ürettikleri çözüm önerilerini sunar. <ul style="list-style-type: none"> Sunumlarda öne çıkan sorunlar, çözüm önerileri ve katılımcıların görüşleri özetlenerek grup çalışması bitirilir.
Yöntem	Grup Çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> Slaytlar Projeksiyon aleti Kağıtlı tahta ve kalem Yapışkanlı kağıt EK 1 - 6284 Sayılı Kanun EK 2 - 6284 Sayılı Kanun Uygulama Yönetmeliği Eğitim Rehberi
Eğitimciye Not	Grup Çalışmasında kullanılmak üzere 6284 Sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliğinden beşer adet çoğaltılmalı.

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 7	Süre 50 dakika
Konu	KYAIŞ ile İlgili Diğer Düzenlemeler ve İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşlar
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • KYAIŞ ile belli başlı yönetmelik, genelge ve raporlar ile ilgili bilgi sahibi olur ve bu belgeleri nasıl kullanacağını bilir. • KYAIŞ ile mücadelede işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşları bilir.
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Soru cevap yöntemi ile katılımcıların bu düzenlemeler hakkındaki bilgi ve görüşleri öğrenilir. 2. Söz konusu düzenlemelerin içeriği aktarılır. 3. İşbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar aktarılır. 4. Grup çalışması yöntemiyle işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlara dair bilginin pekiştirilmesi sağlanır. Bu amaçla EK 3 te verilen örnek olaydan yararlanılır.
Yöntem	Sunum / Soru-Cevap / Tartışma / Grup çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Projeksiyon aleti • Kağıtlı tahta ve kalemi • Eğitim Rehberi • EK 3 - Umut Örneği
Eğitimciye Not	Umut Örneği grup sayısı kadar çoğaltılır.

ÜÇÜNCÜ GÜN	
Oturum 8	Süre 15 dakika
Konu	Değerlendirme ve kapanış
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Günün sözlü ve yazılı değerlendirilmesi alınır.
Özet	Günün özeti yapılır. Önce katılımcılardan sözlü olarak güne dair genel bir değerlendirmeleri alınır. Sonra değerlendirme formları dağıtılır.
Yöntem	Soru-Cevap / Tartışma
Eğitim Malzemeleri	Değerlendirme formu
Eğitimciye Not	Değerlendirme formu katılımcı sayısı kadar çoğaltılır ve oturum sonunda uygulanması sağlanır.

EKLER

EK 1 - 6284 Sayılı Kanun

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN

Kanun No. 6284

Kabul Tarihi: 8/3/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Temel İlkeler ve Tanımlar

Amaç, kapsam ve temel ilkeler

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında aşağıdaki temel ilkelere uyulur:

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.
- Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.
- Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.
- Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda yer alan;

- Bakanlık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,
- Ev içi şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti,
- Hâkim: Aile mahkemesi hâkimini,
- Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı,
- Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,

YASAL DÜZENLEMELER

- e) Şiddet mağduru: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri,
- f) Şiddet önleme ve izleme merkezleri: Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasıyla yürüten merkezleri,
- g) Şiddet uygulayan: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri,
- ğ) Tedbir kararı: Bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülkî amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler

Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 3- (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:

- a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması. b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.
- c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.
- ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması.
- d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.
- (2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) İşyerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına

dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları

MADDE 5- (1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması. b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
- d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.
- ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.

(4) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Suçlara ilişkin saklı tutulan hükümler

MADDE 6- (1) Kişinin silah bulundurması, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmasının suç oluşturması dolayısıyla ya da fiilinin başka bir suç oluşturması nedeniyle;

- a) Soruşturma ve kovuşturma evresinde koruma tedbirlerine veya denetimli serbestlik tedbirlerine,
- b) Mahkûmiyet hâlinde ceza veya güvenlik tedbirlerinin infazına ve bu çerçevede uygulanabilecek olan denetimli serbestlik tedbirlerine, ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

YASAL DÜZENLEMELER

İhbar

MADDE 7- (1) Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.

Tedbir kararının verilmesi, tebliği ve gizlilik

MADDE 8- (1) Tedbir kararı, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir.

(2) Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine karar verilebilir.

(3) Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.

(4) Tedbir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararı şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir.

(5) Tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtar yapılır.

(6) Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(7) Talep hâlinde ilgililere kişisel eşya ve belgelerinin kolluk marifetiyle teslimi sağlanır.

İtiraz

MADDE 9- (1) Bu Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.

(2) Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.

(3) İtiraz mercii kararını bir hafta içinde verir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Tedbir kararlarının bildiri ve uygulanması

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir.

(2) Bu Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da

reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilir.

(3) Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir.

(4) Tedbir kararının, kolluk amirince verilir uygulanmış veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır; bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır.

(5) Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.

(6) Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir.

(7) İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir.

Kolluk görevleri

MADDE 11- (1) Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında bu Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirilir.

Teknik yöntemlerle takip

MADDE 12- (1) Bu Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilir. Ancak, bu suretle, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemez, izlenemez ve kayda alınamaz.

(2) Teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Tedbir kararlarına aykırılık

MADDE 13- (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur.

(2) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

(3) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve Kurumlararası Koordinasyon

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması

MADDE 14- (1) Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar.

(2) Kurulan merkezlerde şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik izleme çalışmaları yapılır ve destek hizmetleri verilir.

Destek hizmetleri

MADDE 15- (1) Bu Kanun kapsamında şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

- Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak.
- Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek.
- Gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak.
- Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak.
- Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak.
- Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

(2) Korunan kişilerle ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

- Kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak.
- Verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak.
- Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek.
- Psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak.
- Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.
- İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.
- 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek sağlanması konusunda gerekli rehberliği yapmak.

(3) Şiddet uygulayanla ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

- a) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.
- b) İlgili makam veya merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.
- c) Teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin;
 - 1) Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına,
 - 2) Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına,
 - 3) Meslek edindirme kurslarına katılmasına, yönelik faaliyetlerde bulunmak.

(4) Şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetler, zorunlu hâller dışında farklı birimlerde sunulur.

Kurumlararası koordinasyon ve eğitim

MADDE 16- (1) Bu Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası koordinasyon Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür. Gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun kapsamında Bakanlık çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edilir.

(3) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Televizyon kuruluşları ve radyolarda yayınlanacak bilgilendirme materyalleri, Bakanlık birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak hazırlanır.

(4) Bu Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

(5) Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin bu Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

(6) İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

Geçici maddi yardım yapılması

MADDE 17- (1) Bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkrada belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır. (2) Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir. (3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit hâlinde yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Nafaka

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir. (2) Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir. İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır.

Sağlık giderleri

MADDE 19- (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar; bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır. (2) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

Harçlar ve masraflardan, vergilerden muafiyet ve davaya katılma

MADDE 20- (1) Bu Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz. Bu Kanunun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemeler gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır. (2) Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Kadrolar

MADDE 21- (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 22- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar altı ay içinde, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Bakanlık tarafından hazırlanan yönetmeliklerle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler ve atıflar

MADDE 23- (1) 14/1/1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. (2) Mevzuatta 4320 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır. (3) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararların uygulanmasına devam olunur.

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin faaliyete geçmesi

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesinde kurulması öngörülen şiddet önleme ve izleme merkezleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde Bakanlık tarafından belirlenecek illerde pilot uygulama yapılmak üzere kurulur. Kuruluşları tamamlanincaya kadar merkezlerin görevlerinin Bakanlığın hangi birimlerince yürütüleceği Bakanlık tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 24- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK 1 - 6284 Sayılı Kanun Uygulama Yönetmeliği

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR
KANUNA İLİŞKİN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM**Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar****Amaç ve kapsam**

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmelik, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun 22 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Aydınlatılmış rıza: Korunan kişinin kendisi hakkında verilebilecek tedbir kararının anlayabileceği bir biçimde sebepleri, aşamaları ve sonuçları hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmesi ve özgür iradesi ile bu hususların tamamını anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanını,
- b) Bakanlık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,
- c) Gecikmesinde sakınca bulunan hal: Kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halini,
- ç) Geçici koruma: Hayati tehlikesi bulunan şiddet mağdurunun kolluk tarafından gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmidört saat esasına göre kesintisiz olarak, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunması amacıyla yerine getirilen tedbiri,
- d) Genel Müdürlük: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünü, e) Hâkim: Aile mahkemesi hâkimini,
- f) Hayati tehlike: Bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması halini,
- g) İhbar ve şikâyet: İhbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı,

sözlü veya başka bir suretle bildirilmesini; şikâyet, şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesini,

ğ) Kanun: 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu,

h) Kolluk: Polis, jandarma ve sahil güvenlik birimlerini,

ı) Kolluk amiri: Hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından atamalarındaki usule göre konu ile yetkili ve görevli kolluk biriminin komutanını/amirini,

i) Konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal hizmet kuruluşunu,

j) Korunan kişi: Tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağdurunu ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu,

k) Koruyucu tedbir kararı: Kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı,

l) Müdürlük: Aile ve Sosyal Politikalar il veya ilçe müdürlüğünü,

m) Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,

n) Şiddet mağduru: Mütakabiliyet ilkesi çerçevesinde uyuşuna bakılmaksızın, Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan ya da kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiyi,

o) Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM): Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü merkezi,

ö) Şiddet uygulayan: Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiyi,

p) Önleyici tedbir kararı: Kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı,

r) Şikâyet mercileri: Kolluğu, mülki amiri, Cumhuriyet başsavcılığını, hâkimi, Bakanlığın ilgili

birimlerini,

s) Tedbir kararı: Kanun kapsamında, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan hakkında hâkim, mülki amir veya kolluk tarafından, talep veya ihbar üzerine ya da resen verilecek kararı,

YASAL DÜZENLEMELER

ş) Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İhbar ve Şikâyet

İhbar ve şikâyet

MADDE 4 – (1) Kişinin, şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunması halinde herkes durumu yazılı, sözlü veya başka bir suretle ilgili makam ve mercilere ihbar edebilir. Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ise durumu derhal, şikâyet mercilerine bildirmek zorundadır.

(2) Şiddet mağduru, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesine maruz kalması halinde durumu şikâyet mercilerine yazılı, sözlü veya başka bir şekilde bildirebilir.

(3) Şikâyet mercileri Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(4) Müdürlük veya ŞÖNİM'e yapılan şikâyet ve ihbarlar, bunlar tarafından olayın özelliğine göre, kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet başsavcılığına veya hâkime gecikmeksizin bildirilir.

(5) Sözlü yapılan şikâyet ve ihbarlar derhal tutanağa geçirilir.

Yapılacak işlemler

MADDE 5–(1) Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemleri yapar. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kanun kapsamında almış olduğu koruyucu ve önleyici tedbirleri onaylanmak üzere tedbirin niteliğine göre mülki amire veya hâkime sunar. Kolluk, kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bilgi verir.

(2) Cumhuriyet başsavcılığı, yapılan ihbar ve şikâyet üzerine evrakın bir örneğini ivedilikle olayın niteliğine göre uygulanabilecek olan koruyucu veya önleyici tedbir hakkında karar verilmek üzere hâkime veya mülki amire gönderir.

(3) Mülki amire yapılan ihbar veya şikâyet üzerine Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir. Ayrıca mülki amir olayın niteliğine göre şikâyet veya ihbarı, kolluğa veya Cumhuriyet başsavcılığına bildirir.

(4) Hâkim veya mülki amir tarafından verilen kararlar ivedilikle ŞÖNİM'e bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tedbir Kararları

Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 6 – (1) Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, bir kaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere delil veya belge aranmaksızın mülkî amir tarafından ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin başvurusu üzerine ya da resen karar verilebilir:

- a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması,
- b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması,
- c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi,
- ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması, dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

Barınma yerinin sağlanması

MADDE 7 – (1) Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde ise mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakli sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılır.

(2) Korunan kişi varsa beraberindeki çocukları ile birlikte ŞÖNİM tarafından Bakanlığa bağlı veya Bakanlığın denetimi altında bulunan barınma yerlerine güvenli nakli sağlanıncaya kadar, bedeli ödenerek ve geçici barınmanın sağlandığı yer kolluğu tarafından kişinin güvenliği sağlanarak sosyal tesis, yurt ve benzeri yerlerde geçici olarak barındırılır. Barınma ve iâşe giderleri, ŞÖNİM tarafından ödenir. Korunan kişinin yerleştirildiği yere ilişkin bilgi ŞÖNİM'e bildirilir. ŞÖNİM kişinin talebini de dikkate alarak uygun ilk kabul birimi veya konukevi hizmeti verilecek yeri belirler ve korunan kişinin buraya yerleştirilmesini sağlar.

(3) Korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayati tehlikesinin bulunması halinde konukevi, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kolluk tarafından refakat edilir. ŞÖNİM tarafından il içi ve il dışı nakillerde ulaşım için araç tahsis edilir ve ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderleri karşılanır.

(4) Barınma yeri sağlanması tedbirinin kolluk amirince uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk tarafından kişi ŞÖNİM'e ivedilikle ulaştırılır. Bunun mümkün olmaması halinde barınma ve iâşe giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici barınma imkânı, ikinci fıkrada belirtilen şekilde sağlanır.

(5) Mülki amirin veya kolluk amirinin kararı ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait barınma yerlerine getirilen şiddet mağduru, başka herhangi bir karar veya onay aranmaksızın barınma yerine derhal kabul edilir.

YASAL DÜZENLEMELER

(6) Resen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istememesi halinde aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere ŞÖNİM tarafından ulaştırılır. Kişinin hayatı tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edilir.

Geçici maddi yardım yapılması

MADDE 8 – (1) Korunan kişi hakkında Kanunun 17 nci maddesi uyarınca geçici maddi yardım yapılır. (2) Tedbir kararı, ilgiliye tefhim veya tebliğ edilir ve yerine getirilmek üzere ŞÖNİM'e gönderilir.

(3) Geçici maddi yardım kararı ile on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkrada belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.

(4) Geçici maddi yardım, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın ŞÖNİM'e tebliğ edilmesini müteakiben hazırlanan bordro ile ödenir. Bordro, her ayın onbeşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağ ilgililerin banka hesabına yatırılır. Aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişiler aynı bordroda gösterilir ve ödemeler aynı banka hesap numarasına yapılır. Ödeme evrakına karar örneği eklenir. Geçici maddi yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edilir. Geçici maddi yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılır. Korunan kişiye elden ödeme yapılmaz.

(5) Geçici maddi yardımlar için yapılan ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Geçici maddi yardıma ilişkin ödemelerin geri alımı 42 nci maddede belirtilen esaslara göre yapılır.

(6) Diğer Kanunlara göre yapılan yardımlar, geçici maddi yardım yapılması tedbirine karar verilmesine engel olmaz.

(7) Bu madde kapsamında yapılan ödemeler, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden istisnadır.

Rehberlik ve danışmanlık hizmeti

MADDE 9 – (1) Korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlaması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilir.

(2) Korunan kişinin hukuki rehberliğe ihtiyacı olması halinde 48 inci madde ile düzenlenen davalara müdahil olmayı da içeren gerekli destek ve danışmanlık hizmeti verilir.

(3) Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyon ŞÖNİM tarafından sağlanır.

Geçici koruma altına alınma

MADDE 10 – (1) Mülkî amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından, olayın niteliği, şikâyet ve ihbar göz önünde bulundurularak şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması halinde ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alma tedbiri verilir.

(2) Geçici koruma altına alınma tedbir kararının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk görevli ve yetkilidir. Korunan kişi acil durumlarda hemen, diğer hallerde ise yirmidört saat öncesinden gideceği yere ilişkin olarak görevli ve yetkili kolluğa bilgi verir. Kolluk tarafından korunan kişinin gideceği yerdeki kolluk gecikmeksizin haberdar edilir ve tedbir kararı uygulanmaya devam olunur.

(3) Korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte yer alan fiziki koruma tedbirleri hâkim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından belirlenir.

(4) Korunan kişiye, geçici koruma kararının kapsam ve içeriği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı halinde arayabileceği telefon numaraları, kolluğun sorumlulukları, hangi durumlarda kolluğa bilgi vermesi gerektiği, hangi kolluk biriminin geçici koruma hizmetinden sorumlu olduğu ve benzeri hususlar, kolluk tarafından açıklanarak tutanağa geçirilir ve tebliğ edilir.

Kreş imkânı sağlanması

MADDE 11 – (1) Çocuk sahibi olan korunan kişinin çalışmaması halinde, çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kreş imkânı sağlanması tedbiri verilir.

(2) Korunan kişi, çocuğun kamuya ait veya özel kreşe kaydedildiğine veya kreşe devam ettiğine dair belge ile aylık kreş bedelini gösterir belgeyi Müdürlüğe ibraz eder. Müdürlük birinci fıkra uyarınca gerekli kısa bir süre faydalanmış ise hizmet aldığı gün üzerinden ödeme yapılır.

(3) Kreş bedelinin birinci fıkarda belirtilen tutardan az olması halinde belgedeki tutar, fazla olması halinde ise birinci fıkarda belirtilen tutar ödenir. Bu ödemeler Müdürlük tarafından kreşe yapılır.

(4) Kreş imkânı sağlanmasına dair tedbirin suiistimalinin öğrenilmesi halinde ödenen meblağ korunan kişiden tahsil edilir.

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 12 – (1) Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak hâkim tarafından, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine veya resen, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaksızın aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya olayın özelliğine göre mülki amir tarafından alınabilecek tedbirler de dâhil olmak üzere, uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir:

- a) İş yerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununa göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

İşyerinin değiştirilmesi

MADDE 13 – (1) Hâkim tarafından, korunan kişinin tabî olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre, talebinin bulunması halinde veya onayı alınmak suretiyle işyerinin bulunduğu il içinde ya da il dışında değiştirilmesine karar verilebilir.

(2) Karar hâkim tarafından, korunan kişi bakımından en uygun koşullar göz önüne alınarak yerine getirilmek üzere korunan kişinin iş yerine tebliğ edilir.

(3) Karar yetkili kurum veya kişi tarafından yerine getirilir. İş yeri değiştirilmesine dair tedbir kararının kaldırılması halinde de karar işyerine tebliğ edilir.

Ayrı yerleşim yeri belirlenmesi

MADDE 14 – (1) Hâkim tarafından, korunan kişinin talebi üzerine kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlenebilir.

(2) Hakkında ayrı yerleşim yeri belirlenmesine dair tedbir kararı verilen kişinin müracaatı üzerine, nüfus müdürlüğü tarafından kişinin talebine uygun olarak adresle ilgili işlemler yerine getirilir.

Aile konutu şerhi

MADDE 15 – (1) Hâkim tarafından, Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne, aile konutu şerhi konulması kararı verilebilir.

(2) Karar, hâkim tarafından ivedilikle yerine getirilmek üzere ilgili tapu sicil müdürlüğüne gönderilir.

Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi

MADDE 16 – (1) Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbiri, hâkim tarafından, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilen tedbir kararıdır.

(2) Karar, İçişleri Bakanlığınca gereği yerine getirilmek üzere hâkim tarafından Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

(3) Cumhuriyet başsavcılığınca bu karar İçişleri Bakanlığınca ivedilikle gönderilir. Karar üzerine yapılan işlemin sonucu, İçişleri Bakanlığı tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları

MADDE 17 – (1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir:

- a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde kurulması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması.
- d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.
- ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verebilir.

(3) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise hâkim, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir. Tedbir nafakasının tahsiline ilişkin hususlar 43 üncü maddedeki usul ve esaslara göre yerine getirilir.

Şiddet tehdidinde veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama

MADDE 18 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye karşı tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürme ve benzeri söz ve davranışlarda bulunmamasına ilişkin olarak karar verilebilir.

Uzaklaştırma ve konutun korunan kişiye tahsisi

MADDE 19 – (1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, korunan kişi ile birlikte oturdukları müşterek konuttan uzaklaştırılarak, konutun korunan kişiye tahsis edilmesine ilişkin karar verilebilir.

YASAL DÜZENLEMELER

(2) Mülki amir ya da hâkim, talep edilmesi hâlinde korunan kişiye, şiddet uygulayana ya da bu kişilerin yakınlarına ait kişisel eşya ve belgelerin kolluk marifetiyle kendilerine teslim edilmesine karar verebilir. Teslim edilecek kişisel eşya ve belgeler, tedbir kararında gösterilir.

(3) Bu tedbirin uygulanması, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine engel teşkil etmez. Hâkim şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve bu tür yükümlülüklerinin devamı ile uygun göreceği diğer tedbirlere de karar verebilir.

(4) Kira sözleşmesine ilişkin tedbir kararı kiralayana, kamu konutu tahsisinin kaldırılmamasına yönelik tedbir kararı ise ilgili kamu kurumuna bildirilir.

Korunan kişinin bulunduğu yere yaklaşmama

MADDE 20 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye, konuta, okula, işyerine ve korunan kişinin bulunabileceği sair yerlere yaklaşmamasına ilişkin karar verilebilir.

Çocukla kişisel ilişki kurulmasının sınırlandırılması

MADDE 21 – (1) Hâkim tarafından daha önce verilmiş, çocukla kişisel ilişki kurma kararı varsa kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılmasına veya durumun özelliğine göre sınırlandırılmasına ya da tümüyle kaldırılmasına ilişkin karar verilebilir.

Yakınlara, tanıklara ve çocuklara yaklaşmama

MADDE 22 – (1) Hâkim tarafından gerekli görülmesi hâlinde, şiddet uygulayanın, şiddete uğramamış olsa bile korunan kişinin, yakınlarına, şiddetin tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına ilişkin karar verilebilir.

Eşyalara zarar vermeme

MADDE 23 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine yönelik karar verilebilir.

İletişim araçlarıyla rahatsız etmeme

MADDE 24 – (1) Hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla, şiddet uygulayanın görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçlarıyla ya da sair surette korunan kişiyi rahatsız etmemesine yönelik karar verilebilir.

Silah teslimi

MADDE 25 – (1) Hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla şiddet uygulayana ait silâhların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar emanetine yönelik karar verilebilir.

Kamu görevi nedeniyle kullanılan silahın teslimi

MADDE 26 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar verilebilir.

(2) Silahı teslim alan kurum amiri, karar süresinin sonuna veya tedbirin değiştirildiğine ya da kaldırıldığına dair yeni bir karar verilmedikçe birinci fıkraya hükümlerine göre verilen tedbir kararını uygulamaya devam eder ve silahı hiçbir şekilde iade etmez.

(3) Silahın teslim alınması ve iadesi işlemleri kurum amiri, şiddet uygulayan ve bir tanık arasında imzalanan tutanak ile yerine getirilir.

Alkol veya uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullanmama ve bağımlılık halinde muayene ve tedavi

MADDE 27 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir.

(2) Hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasının sağlanması ve sonuçları ile tedbirin kişi üzerindeki etkilerinin takibi ŞÖNİM tarafından ilgili kurum veya kuruluş ile koordinasyon içerisinde yerine getirilir. ŞÖNİM olayın özelliğine göre bu kararın yerine getirilmesi sırasında kolluktan yardım isteyebilir.

(3) Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

(4) Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, 44 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslara göre karşılanır.

Bir sağlık kuruluşunda muayene ve tedavi

MADDE 28 – (1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir.

(2) Şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunludur.

(3) Şiddet uygulayan, illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM'e bildirilir.

(4) Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

(5) Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, 44 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslara göre karşılanır.

Kolluk amiri tarafından alınabilecek tedbirler

MADDE 29 – (1) Mülkî amir tarafından alınabilecek barınma yeri sağlanmasına ve geçici koruma altına alınmasına ilişkin tedbirler, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince de alınabilir. Kolluk amiri, evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(2) 18, 19, 20 ve 22 nci maddelerde belirtilen ve hâkim tarafından karar altına alınabilecek önleyici tedbirler, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Tatil günleri sürenin hesabına dâhildir. Sürenin bitimi resmi tatil veya hafta sonuna rastlarsa, süre takip eden ilk iş günü sona erer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Tedbir Kararlarının Verilmesi, Yerine Getirilmesi ve Diğer Usul İşlemleri****Tedbir kararının verilmesi**

MADDE 30 – (1) Tedbir kararı ilgilinin talebi, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluktan talep edilebilir.

(2) Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşılması hâlinde, resen, korunan kişinin, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine, tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine ya da aynen devam etmesine karar verilebilir.

(3) Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Kararın verilmesi, Kanunun amacını gerçekleştirilmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.

(4) Hâkim veya mülki amir tarafından resen, korunan kişi, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri tarafından yapılan talep üzerine, şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin ortadan kalktığına anlaşılması halinde, kararı veren merci tarafından verilen tedbirlerin kaldırılmasına karar verilebilir. Tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmesi halinde bu karar korunan kişiye de tebliğ edilir.

Tedbir kararının tebliği

MADDE 31 – (1) Tedbir kararı, kararı veren merci tarafından korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Bu karar, yerine getirilmek üzere görevli olan kurum veya kuruluşa gönderilir.

(2) Tedbir talebinin reddine ilişkin karar, sadece korunan kişiye tebliğ edilir.

(3) 29 uncu maddenin birinci fıkrası kapsamında alınan tedbirlerin belirtilen sürelerde yetkili merci tarafından onaylanmaması halinde tedbir kararının kalktığı korunan kişiye tebliğ edilir, ilgili kolluğa bildirilir.

(4) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından alınan önleyici tedbir, şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir ve bu husus hakkında ŞÖNİM'e ve mahkemeye bildirimde bulunulur.

(5) Şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsine tabi tutulmasına karar verilebileceği ihtar kararda belirtilir. Ayrıca tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde de bu ihtar yapılır.

Gizlilik

MADDE 32 – (1) Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(2) Adli işlemlerde, şiddet mağduruna ilişkin gizlilik işlemleri Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yerine getirilir.

(3) Korunan kişiye yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgileri kullanılır.

(4) Birinci fıkra hükmüne göre bilgilerinin gizli tutulmasına karar verilen korunan kişinin, Milli Eğitim Bakanlığı, Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, kolluk, bankalar, sağlık kurum ve kuruluşları ve benzeri tüm kayıtlardaki bilgileri gizli tutulur.

(5) Korunan kişi hakkında gizlilik kararı verilmesi halinde, karar ŞÖNİM müdürü aracılığıyla tedbir kararının uygulanacağı yer nüfus müdürlüklerinde ilgilinin nüfus kaydına işlenir. Gizlilik şerhinde kararı veren mercinin adı, kararın tarih ve sayısı bulunur. Bu durumda korunan kişilerin resmi başvuru, iş ve işlemlerinin yapılması sırasında adres beyanı istenilmez. Gizlilik kararı verilen kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur.

(6) Korunan kişinin nüfus kaydına işlenen gizlilik şerhi, tedbir kararının süresinin sona ermesini takip eden onbeşinci gün MERNİS veri tabanından silinir. Gizliliğe ilişkin tedbir kararının değiştirilmesi veya kaldırılması halinde ise nüfus müdürlüğü tarafından karar gecikmeksizin yerine getirilir.

Mülki amir tarafından verilen kararlara itiraz

MADDE 33 – (1) Kanun hükümlerine göre mülki amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde, ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir. Aile mahkemesinin bulunmaması halinde 34 üncü maddenin ikinci fıkrasında yer alan usule göre işlem yapılır.

(2) Hâkim, verilen tedbir kararının kaldırılmasına veya uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir.

(3) İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir. Karar bir hafta içinde verilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına ve zorlama hapsi kararına itiraz

MADDE 34 – (1) Kanun hükümlerine göre hâkim tarafından verilen koruyucu veya önleyici tedbir kararları ile tedbir kararlarına aykırılık dolayısıyla verilen zorlama hapsi kararlarına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.

(2) İtiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.

(3) Tedbir kararlarına karşı yapılan itirazı inceleyecek merci, itiraz talebinin kabulüne veya reddine, verilen tedbir kararının kaldırılmasına, uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir.

(4) İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir.

(5) Asıl dava ile birlikte talep edilen tedbirler hakkında verilen kararlara karşı, esas davadan bağımsız olarak ikinci fıkrada yer alan usule göre itiraz edilebilir.

(6) Zorlama hapsi kararlarına karşı yapılan itirazda da ikinci fıkrada yer alan usule göre işlem yapılır. (7) Karar bir hafta içinde verilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

Tedbir kararının ilgili makamlara iletilmesi ve yerine getirilmesi

MADDE 35 – (1) Tedbir kararları, kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına, kolluğa veya müdürlüğe gecikmeksizin en seri vasıtalarla bildirilir.

(2) Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından ŞÖNİM'e gecikmeksizin bildirilir.

(3) Tedbir kararları, kararın niteliğine göre kamu kurum ve kuruluşları tarafından ŞÖNİM ile işbirliği içerisinde ivedilikle yerine getirilir. Koruyucu veya önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında uzlaşma ya da arabuluculuk önerilemez.

(4) Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanmasına ilişkin koruyucu tedbir kararları ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişinin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk görevli ve yetkilidir.

(5) Önleyici tedbir kararı, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından görevli ve yetkili kolluğa ivedilikle gönderilir ve kolluk marifeti ile uygulanması izlenir. Cumhuriyet başsavcılığınca gerektiğinde tedbir kararının başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine imkân tanınır. Önleyici tedbir kararlarının yerine getirilip getirilmediği karar süresince kolluk tarafından kontrol edilir. Bu kontrol korunan kişinin;

- a) Bulunduğu konutun haftada en az bir kez ziyaret edilmesi,
- b) İkinci derece dâhil olmak üzere yakınları ile iletişim kurulması, c) Komşularının bilgisine başvurulması,
- ç) Oturulan yerin muhtarından bilgi alınması,

- d) Bulunduğu konutun çevresinde araştırma yapılması, şeklinde yerine getirilir. Tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde bu husus hakkında tutanak tutulur ve Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.
- (6) Tedbir kararlarının alınması ve uygulanması için yapılan iş ve işlemlerin aşamaları ve sonucu hakkında ilgili kurum tarafından aynı gün en geç saat 16.00'ya kadar en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bildirilir.
- (7) Korunan kişi, korunduğu yer dışında başka bir yere gitmesi gerektiğinde gideceği yer hakkında kolluğa bilgi verir, bu durumda dahi hakkında verilen kararın uygulanmasına devam edilir. Korunan kişi tarafından tedbir kararına uyulmaması halinde bu husus kolluk amiri tarafından bir tutanak ile tespit edilir.
- (8) Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.

Kolluk görevleri

MADDE 36 – (1) Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar görevli tarafından yerine getirilir.

(2) Bu görevliler, özellikle çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış personel arasından belirlenir.

Teknik yöntemlerle takip

MADDE 37 – (1) Hâkim, tedbir kararlarının uygulanmasında teknik araç ve yöntemler kullanılmasına karar verebilir. Ancak, teknik araçlar kullanılmak suretiyle, kişilerin ses ve görüntü kaydı alınamaz, kişiler dinlenemez ve izlenemez.

Tedbir kararlarına aykırılık

MADDE 38 – (1) Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin kolluk tarafından tespit edilmesi halinde tutulan tutanak Cumhuriyet başsavcılığına iletilir. Bu tutanak Cumhuriyet başsavcılığı tarafından ivedilikle aile mahkemesine gönderilir. Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin aile mahkemesince tespit edilmesi halinde ise başka bir işleme gerek kalmaksızın resen zorlama hapsine ilişkin karar verilebilir.

(2) Tedbir kararının ihlali, tedbire karar veren mahkemenin yargı alanı içerisinde olduğu takdirde zorlama hapsi kararı, bu mahkeme tarafından verilir. Ancak tedbirin başka bir mahkemenin yargı alanı içerisinde ihlal edilmesi halinde, mükerrerliğe neden olmamak açısından kararı veren mahkemeden aynı tedbir hakkında daha önce zorlama hapsine karar verilip verilmediği hususunda bilgi istenilir. Verilen bilgiye göre ihlal durumu değerlendirilerek karar verilir.

(3) Zorlama hapsine karar verilebilmesi için şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsi uygulanacağına dair ihtarın da yer aldığı tedbir kararının tefhim veya tebliğ edilmiş olması gerekir.

(4) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, duruşma yapılmaksızın verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir.

YASAL DÜZENLEMELER

(5) Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararlarına aykırı hareket eden şiddet uygulayana, fiili bir suç oluştursa bile, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim tarafından üç günden on güne kadar zorlama hapsine tâbi tutulmasına karar verilir.

(6) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

(7) Zorlama hapsi kararları tekerrüre esas olmaz, koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz ve adli sicil kayıtlarına işlenmez.

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması

MADDE 39 – (1) Bakanlık, şiddetin önlenmesi ile şiddet mağduru hakkında verilecek koruyucu tedbirler ile şiddet uygulayan hakkında verilecek önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü ŞÖNİM'i kurar.

Kurumlararası koordinasyon

MADDE 40 – (1) Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası ve sivil toplum kuruluşları ile koordinasyon Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür. Gerçek ve tüzel kişiler, Kanun kapsamında Bakanlık çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edilir.

(3) Kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda, Bakanlık tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak bilgilendirme materyalleri hazırlanır veya hazırlatılır. Materyaller, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar tarafından ayda en az doksan dakika yayınlanır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikasını 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir.

(4) Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

Eğitim

MADDE 41 – (1) Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

(2) İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur. Müfredata eklenen derslerin içeriği Milli Eğitim Bakanlığının ilgili birimi ile Genel Müdürlük tarafından birlikte hazırlanır.

(3) Ortaöğretim öğrencileri ile yükseköğretim öğrencileri, Bakanlığın görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri oluşturmada ya da mevcut projelerin içerisinde yer alma konularında teşvik edilir. Bu öğrencilere mezun oldukları tarihte Bakanlık ile Milli Eğitim Bakanlığı ya da Yükseköğretim Kurumu tarafından hazırlanan bir sertifika verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mali Hükümler ve Diğer Hükümler

Geçici maddi yardımlarda rücu

MADDE 42 – (1) Geçici maddi yardımlar için yapılan ödemelerin tahsili için, ödeme tutarı, ödemenin yapılacağı yer ile tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi hususu şiddet uygulayana tebliğ edilir. Ödemenin süresinde yapılmaması halinde bu tutar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.

(2) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu ilgili müdürlüğe yapılan ihbar üzerine veya kollukta ya da ŞÖNİM tarafından kararların uygulanması izlenirken tespit edilmesi halinde, bu hususa ilişkin tutanak tutulur ve sosyal inceleme raporu düzenlenir. Bu durumda yapılan ödemeler, kendisine ödeme yapılan kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespiti halinde birinci fıkra hükümlerine göre şiddet uygulayandan tahsil edilmiş olan tutar kendisine iade edilir.

Nafaka

MADDE 43 – (1) Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir.

(2) Gizlilik kararı bulunması halinde icra müdürlükleri tarafından yapılacak işlemlerde 32 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında korunan kişinin bilgileri gizli tutulur.

(3) Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir.

(4) İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır. Ayrıca harç ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz.

Sağlık giderleri

MADDE 44 – (1) Korunan kişinin sağlık giderleri, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanır. Ancak Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar, bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabî tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

YASAL DÜZENLEMELER

(2) Korunan kişinin kimlik ve adres bilgilerinin gizlenmesi kararı varsa, sağlık hizmetlerinden yararlanırken, başvurusunun gizli tutulması, sıra beklememesi, öncelikli ve en kısa zamanda işlemlerinin tamamlanması esastır.

(3) Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

Harç, masraf ve vergiden muafiyet

MADDE 45 – (1) Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz.

(2) Kanununun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemeler, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır.

Davaya katılma

MADDE 46 – (1) Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan ve herhangi bir şekilde haberdar olduğu idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya müdahil olarak katılabilir.

Yürürlük

MADDE 47 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 48 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı yürütür.

EK 3 - Umut Örneği

Toplam süre: 35'	Katılımcı sayısı: 25 kişi
Gruplara verilen çalışma süresi: 20'	Grup sayısı: 5 grup
Grup sunumları için ayrılan süre: 15'	Grup üye sayısı: 4 kişi

YÖNERGE

- Katılımcılar 5 gruba ayrılır.
- Her grubun bir sözcü belirlemesi istenir. Daha önceki grup çalışmasında sözcü olarak seçilen kişilerden olmamasına dikkat edilmesi belirtilir.
- Gruplara aşağıdaki vaka dağıtılır.

Umut

Umut, 36 yaşında üniversite mezunu bir kadın. 14 ve 5 yaşında iki çocuğu var. 15 yıldır evli olduğu eşinden devamlı ekonomik şiddet, sık sık sözel, psikolojik ve cinsel şiddet görüyor. Evlendikten sonra eşi baskı yaptığı için ailesinden kimse ile görüşemiyor ve destek alamıyor. Umut, mühendis olmasına rağmen daha önce hiç çalışmamış ancak çalışarak para kazanmak istiyor. Çünkü eşi sürekli ve iyi bir geliri olduğu halde, Umut'un evin, kendisinin ve çocukların en temel ihtiyaçları için bile eşine günlerce yalvarması veya istememesine rağmen zorla cinsel birliktelik yaşaması gerekiyor. Küçük çocuğunu bırakacağı bir yer olsa kolaylıkla bir iş bulabileceğini ve bu muameleden kurtulacağını düşünüyor.

Dün gece Umut eşi tarafından yine şiddete uğradı. Ancak bu defa gördüğü şiddet diğerlerinden daha ağır oldu. Aldığı darbeler sonucu vücudunda kesikler ve darp izleri oluştu. Komşusu Leyla sabah Umut'un kapısını çalarak artık bir şeyler yapmasını ve bu şiddetten kurtulması gerektiği söyledi. Umut ise gidecek bir yeri ve parası olmadığını, aslında eşinden ayrılmak istediğini ancak eşinin büyük çocuğunun eğitim masraflarını vermemekle ve küçük çocuğunun Umut'a göstermemekle tehdit ettiğini söyledi. Leyla ve Umut, bu durumda ne yapılabileceğini düşünmeye başladı. Sizce;

1. Umut'un acil olarak hangi hizmetleri alması gerekiyor?
2. Umut, ülkemizde var olan şiddetle mücadele mekanizması çerçevesinde hangi kurum ve kuruluşlara başvurabilir, buralardan hangi hizmetleri alabilir?

- Gruplara verilen çalışma süresi dolduktan sonra, grup sözcülerinde verdikleri yanıtı paylaşımları istenir.
- Tüm gruplar sunum yapıldıktan sonra, varsa sunumlarda yer alan eksiklik kurum ve kuruluşlara vurgu yapılarak grup çalışması bitirilir.

EĞİTİM PROGRAMI SLAYTLARI

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

Kadına Yönelik
Aile İçi Şiddetin
Önlenmesi Projesi

Program akışı

- Kadına karşı şiddet ve ayrımcılık
- Uluslararası belgeler ve koruma mekanizmaları
- Anayasa'daki ilgili düzenlemeler
- Medeni Kanun'daki ilgili düzenlemeler
- Ceza Kanunu'ndaki ilgili düzenlemeler
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine dair Kanun (6284 Sayılı Kanun)
- Uygulamadaki problemler
- Diğer ilgili düzenlemeler
- İşbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar
- Oturumlar 45 – 60 dakika

ULUSLARARASI BELGELER ve KORUMA MEKANİZMALARI

• AYRIMCILIK ? • KADINA KARŞI ŞİDDET?

Kayıp kadınların sayısı bir ülke nüfusu kadar...

- Amartya Sen'in yaptığı hesaplama göre dünya üzerinde 100.000.000 kadın kayıptır, çünkü daha dünyaya gelmeden yok edilmişlerdir. Cinsiyet tercihi kürtaçlar, kız çocukların iyi beslenememe nedeniyle erken ölümleri...

Gökçeçek Ayata – İstanbul Bilgi Üniversitesi

Toplumsal cinsiyet

- Kültürel ve sosyal olarak belirlenen cinsiyet rollerine karşılık gelir.
- Bu roller davranış kalıplarını, sorumlulukları, paylaşım düzenlerini, kaynaklara ve ayrımcılıklara erişimimizi de belirler.

Cinsiyet eşitliği

➤ Kadınların erkeklerle eşit haklara ve sorumluluklara sahip olmaları ve bu hakları kullanabilmeleri

Gökçeçek Ayata – İstanbul Bilgi Üniversitesi

ŞEKLİ EŞİTLİK

➤ Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının aynı şeyi ifade ettiğini savunan fikre göre, ayrımcılık yapılmadığı sürece eşitlik mevcuttur.

➤ Yapısal ayrımcılığın varlığını göz ardı eder.

➤ Ayrımcılığı münferit ve istisnai bir vaka olarak görür.

➤ Ayrımcılığın önlenmesi için var olan uygulamalarda yapısal bir değişiklik öngörmez.

➤ Vaka bazında ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını yeterli bulur.

MADDİ EŞİTLİK

➤ Maddi eşitlik anlayışı olarak ifade edilen anlayışta ise hedef, birey ve birey grupları arasındaki **farklılıkların göz önünde bulundurulması** ve onların **eşit veya aynı varsayılmamasıdır**.

➤ Maddi eşitlik, bugün için sadece iki temel alan ile sınırlı olarak gerçekleşmiş/kabul görmüştür.

- cinsiyet eşitliği
- ırklar arası eşitlik

ŞEKLİ EŞİTLİK - MADDİ EŞİTLİK

➤ Görme engelli olan bir kişinin yükseköğrenime kabul edilmesi, şekli eşitlik anlayışı için yeterli ve gereklidir.

➤ Oysa bu kişinin diğer öğrencilerin erişebildikleri eğitim materyallerine ulaşamaması veya bu materyalleri elde etme külfetinin tamamen görme engelli kişiye yüklenmesi halinde, eğitimde fırsat eşitliğinden bahsetmek mümkün değildir.

➤ Kotalar...

AYRIMCILIK YASAĞI

➤ Aynı durumdakilere **farklı** muamele ayrımcılık yasağının ihlali niteliğindedir.

➤ **Farklı** durumdakilere **aynı** muamele ayrımcılık yasağının ihlali niteliğindedir. Eşitsizlik yaratma, eşitsizlikleri pekiştirme ve eşitsizlikleri artırma potansiyeline sahiptir.

➤ **Farklı** durumdakilere yapılan **farklı** muameleler, muamelenin nitelik ve ölçüsüne göre, eşitsizlikleri artırabilir, eşitsizlikleri muhafaza edebilir ya da eşitsizlikleri ortadan kaldırabilir.

AYRIMCILIK: KAVRAMLAR

➤ Şekli eşitlik	ayrımcılık
➤ Maddi eşitlik	➤ Mağdurlaştırma
➤ Doğrudan ayrımcılık	➤ Nefret suçu
➤ Dolaylı ayrımcılık	➤ Nefret söylemi
➤ Dolayısıyla ayrımcılık	
➤ Taciz	
➤ Makul uyumlaştırma	
➤ Çoklu temelde	

İnsan Hakları Nedir?

- Devlet tarafından güvence altına alınmış ya da alınması onurlu bir yaşam sürdürmek için insanların sahip olması gerektiği düşünülen tüm haklardır.
- Bir kimsenin başkaca hiçbir özelliğine bakılmaksızın, sırf insan olması nedeniyle sahip olması gereken haklardır.

İnsan Hakları İlkeleri

İnsan hakları

- koşulsuzdur, devredilemez
- bölünemez, birbirine bağımlıdır ve birbiriyle ilişki içindedir
- evrenseldir.

İnsan Haklarının Sınıflandırılması

Birinci kuşak haklar/ Medeni ve siyasi haklar	İkinci kuşak haklar/ Ekonomik, sosyal ve kültürel haklar	Üçüncü kuşak haklar/ Kolektif haklar
<ul style="list-style-type: none"> Yaşam hakkı ve kişi dokunulmazlığı Kişi özgürlüğü ve kişi güvenliği Düşünce ve düşüncüyü açıklama özgürlüğü İnanç ve ibadet özgürlüğü Konut dokunulmazlığı Mülkiyet hakkı Eşitlik hakkı Dernek kurma hakkı Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı Çalışma özgürlüğü Dilekçe hakkı Seçme ve seçilme hakkı Kamu hizmetine girme hakkı Tarafsız bir yargıç önünde yargılanma hakkı 	<ul style="list-style-type: none"> Çalışma hakkı Sendika kurma hakkı Greve ve toplu sözleşme hakkı İşyeri yönetimine katılma hakkı Dinlenme hakkı Sosyal güvenlik hakkı Parasız öğrenim ve eğitim görme hakkı Kültürel yaşama katılabilme hakkı Sağlık hakkı Beslenme hakkı Konut hakkı Anne, çocuk, engelli, yaşlı gibi kesimlerin korunması hakkı 	<ul style="list-style-type: none"> Çevre hakkı İnsanlığın ortak mal varlığına saygı hakkı Gelişme hakkı Barış hakkı

İnsan Hakları Nerede Başlar?

«Sonuç olarak, evrensel insan hakları nerede başlar? Eve yakın, küçük yerlerde. Öylesine küçük yerlerde ki, dünya haritalarında görünmeleri mümkün olmaz. Oysa, onlar bireyin dünyasıdır. İçinde yaşadığı mahalle, gittiği okul, çalıştığı fabrika, ofis ya da çiftlik. Ve tek tek her erkek, kadın ya da çocuk ayırım gözetilmeksizin adalet, fırsat ve onur eşitliğini böyle yerlerde arar. Bu hakların böyle yerlerde bir anlamı yoksa başka yerlerde pek az anlamı olur.»

Eleanor Roosevelt
BM, New York, 27 Mart 1958
(Aktaran: Fatmagül Berktaş)

İnsan Haklarının Gelişimi

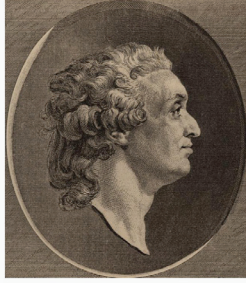
İnsan haklarının gelişimindeki ortak noktalar:

- Erkeklerin yaşam deneyimlerini ve önceliklerini dikkate almak,
- Varolan yapılarıyla kadınların karşılaştığı riskleri yeterince dikkate almamak,
- Kadınların gereksinimlerine yanıt vermemek.
- İnsan = mülk sahibi, hür, beyaz erkek

Kadının İnsan Hakları

- Kadınların deneyimlerinin, ihtiyaçlarının ve durumlarının dikkate alınması gerekliliğinden doğmuştur.
- Savaş ve çatışma dönemlerinde cinsel şiddet, cinsiyete dayalı kürtaj, genital sakatlanma gibi «geleneksel» uygulamalar, siyasete/istihdama katılım, sağlık/egitim/adalete erişim...
- Kadına karşı şiddet bir insan hakları ihlalidir.
- Kadına karşı şiddet aynı zamanda cinsiyete dayalı ayrımcılıktır.

Kadının İnsan Hakları

«Ya insan ırkının hiçbir üyesinin hiçbir gerçek hakkı yoktur ya da hepsi aynı haklara sahiptirler; dini, rengi ya da cinsiyeti ne olursa olsun bir başkasının haklarına karşı oy kullanan kişi, böylelikle kendi haklarını tehlikeye atar.»

Marquis de Condorcet, 1790
(Aktaran: Fatmagül Berktaş)

Uluslararası Koruma

- İnsan haklarının uluslararası alanda korunması çeşitli düzeylerde ortaya çıkmaktadır.
- Türkiye açısından bunların en önemlileri, Birleşmiş Milletler çerçevesindeki koruma mekanizmaları ile Avrupa Konseyi'nin oluşturduğu insan hakları koruma sistemidir.

Uluslararası Koruma

Coğrafi kapsam	Güvence altına alınan haklar	Hakları koruma altına alınan kişiler/ gruplar
<ul style="list-style-type: none"> • Bölgesel • Avrupa Konseyi • Afrika Birliği Örgütü • Amerikan Devletleri Örgütü • Evrensel • Birleşmiş Milletler 	<ul style="list-style-type: none"> • Medeni ve siyasi haklar • Sosyal haklar • Ekonomik haklar • Kültürel haklar • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Kadınlar, • Göçmen işçiler, • Mülteciler, • Engelliler, • Çocuklar, • ...

Birleşmiş Milletler

İNSAN HAKLARI MANZUMESİ

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948)
- İkiz Sözleşmeler (1966)
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1966) (Yürürlük: 1976) (Türkiye: 2003)
- Ekonomik, Sosyal, Kültürel Haklara İlişkin Sözleşme (1966) (Yürürlük: 1976) (Türkiye: 2003)

Avrupa Konseyi

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)
 - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)
- İstanbul Sözleşmesi (CAHVIO)
 - Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO)
- Diğer...

Denetim Usulleri

Raporlar <ul style="list-style-type: none"> Devlet raporları STK raporları/ Gölge raporlar 	Bireysel veya toplu şikâyetler <ul style="list-style-type: none"> Gerçek / tüzel kişiler - bireysel Sendikalar / STK'lar - toplu 	Soruşturmaya dayalı denetim <ul style="list-style-type: none"> Ciddi ve sistematik ihlal
---	---	--

Uluslararası Hukukta KYŞ

İnsan Hakları belgelerinin bir kısmı;

- açık şekilde KYŞ ile ilgili düzenlemeler içerir,
- cinsiyete dayalı ayrımcılık yasağı ve kadın erkek eşitliğine ilişkin düzenlemeler içerir,
- temel metinler olmaları itibarıyla KYŞ konusunda yol gösterebilme niteliği taşır.

Birleşmiş Milletler Şartı İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

İki belgede de KYŞ ile ilgili açık bir düzenleme yoktur. Ancak bu stratejik ve öncü iki metinde de kadın erkek eşitliğine ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa yer verilmesi büyük önem taşımaktadır.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

- Birleşmiş Milletler
- Kabul tarihi: 1979
- Yürürlük tarihi: 1981
- Türkiye bakımından yürürlük: 19.01.1986

CEDAW'ın İlkeleri

- Cinsler arası eşitliği amaçlar.
- Kadınlara karşı ayrımcılığın gecikmeksizin ortadan kaldırılmasını öngörür.
- Formel bir eşitlik anlayışı değil, fiili (de facto) eşitlik anlayışı söz konusudur.
- Hem kamusal hem de özel alanda ayrımcılığın yok edilmesini öngörür.
- Devleti yalnızca kamu görevlilerinin eylemlerinden dolayı değil, özel şahıslar ya da şirketlerce gerçekleştirilen eylemlerden dolayı da sorumlu tutar.
- Yasal eşitliğin ötesine geçerek kültürel ve sosyal normların değişmesi gerekliliğini ifade eder.

Kadınlara Karşı Ayrımcılık

«Kadınlara karşı ayırım» deyimi kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlamadır.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) – Madde 1

CEDAW Maddi Hükümler

Sözleşmenin ilk 16 maddesi (maddi hükümler):

- Ayrımcılık tanımı
- Ayrımcılığa karşı uygulanacak genel politikaların kabulü
- Temel insan hakları ve özgürlüklere ilişkin güvencelerin sağlanması
- Özel tedbirler [olumlu eylem]
- Kalıplaşmış rollerin ve önyargıların değiştirilmesi, çocukların yetiştirilmesinde görev paylaşımı
- Kadın kaçakçılığı ve satışıyla mücadele
- Siyasî ve kamusal yaşama ve karar alma süreçlerine katılım

CEDAW Maddi Hükümler

- Uluslararası düzeyde temsil
- Vatandaşlık değiştirme ya da sürdürme hakkı
- Eğitimde eşit şartlar, meslek seçiminde kalıpların yok edilmesi
- İstihdamda eşit ücret, doğurganlık yeteneğinin korunması
- Sağlık bakım hizmetleri, aile planlaması
- Ekonomik ve sosyal yardımlar, krediler, kültürel yaşam
- Kırsal alandaki kadınlar: özel sorunlar, çalışma ve gelişim
- Kadınların hukuk önünde eşitlik güvencesi
- Evlilikte ve aile içi ilişkilerde ayrımcılığın yok edilmesi

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

- Şiddetin önlenmesine ilişkin hüküm içermez.
- CEDAW Komitesi'nin 19 No.lu Kadına Yönelik Şiddet Konulu Genel Tavsiyesi (1992) ile cinsiyete dayalı şiddet ayrımcılık olarak kabul edilmiş ve Sözleşme kapsamına alınmıştır.

Kadınlara Karşı Şiddet = Ayrımcılık

- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, kadınların erkeklerle eşit temelde hak ve özgürlüklerden yararlanma ehliyetini ciddi şekilde kısıtlayan bir ayrımcılık şeklidir.
- Ayrımcılık tanımı kadına kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız şekilde etkileyen toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti de içermektedir.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW Komitesi) 19 No.lu Genel Tavsiye

CEDAW Komitesi 19. No.lu Genel Tavsiye

Sözleşme'de KYŞ'nin tanımı yapılmamış olsa da taraf devletler:

- KYŞ'yi ortadan kaldırma
- Gerek kamu gerek özel kişi tarafından gerçekleştirilmiş olsun toplumsal cinsiyet temelli şiddetin tüm biçimlerini ortadan kaldırmaya yönelik uygun ve etkili tedbirleri alma
- Şiddetin yol açtığı hak ihallerini önleme, soruşturma ve cezalandırmada gereken özeni gösterme
- Mağdurun uğradığı zararın giderilmesi için harekete geçme yükümlülüğü altındadırlar.

CEDAW Komitesi 19. No.lu Genel Tavsiye

KYŞ, kadınların hak ve özgürlüklerini kullanmalarını zedeler veya geçersiz kılar. Bu haklar ve özgürlükler:

- Yaşam hakkı
- İşkenceye, zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaya maruz kalmama hakkı
- Ulusal ya da uluslararası silahlı çatışma zamanında, insancıl normlara göre eşit korunma hakkı
- Kişi güvenliği ve özgürlüğü hakkı
- Yasalar önünde eşit korunma hakkı
- Aile içinde eşitlik hakkı
- Ulaşılabilir en yüksek standartta fiziksel ve zihinsel sağlığa sahip olma hakkı
- Adil ve elverişli çalışma koşullarına sahip olma hakkı

Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

- Birleşmiş Milletler
- Kabul tarihi: 20 Aralık 1993

Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

Kadına yönelik şiddet:

- Kadınların haklarının ve temel özgürlüklerinin ihlalini oluşturur;
- Kadınların hak ve özgürlüklerini kullanmalarını zedeler veya geçersiz kılar;
- Erkekler ve kadınlar arasında tarihten gelen eşitsiz güç ilişkisinin bir tezahürüdür;
- Kadınları erkeklerle karşılaştırıldığında ikincil konuma zorlayan can alıcı sosyal mekanizmalardan biridir.

Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

KYŞ, sayılanlarla sınırlı olmaksızın şunları içerir:

- Dayak ve hırpalama, ev halkına dâhil olan kız çocuklarının cinsel suistimali, drahoma bağlantılı şiddet, evlilik içi tecavüz, kadınların genital sakatlanması veya kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, eş haricinde (ev halkına dâhil) kişilerce uygulanan şiddet, sömürüyle bağlantılı şiddet dâhil olmak üzere **aile içinde meydana gelen** fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet;
- tecavüz, cinsel suistimal, iş yerinde, eğitim kurumlarında veya diğer yerlerde meydana gelen cinsel taciz ve sindirme, kadın ticareti ve fahişeliğe zorlama dâhil olmak üzere genel olarak **toplum içinde meydana gelen** şiddet;
- nerede olursa olsun **devlet tarafından** işlenen veya göz yumulan fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet.

İstanbul Sözleşmesi (CAHVIO)

- Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine ve Bunlarla Mücadele Edilmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- Avrupa Konseyi sözleşmesi
- 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açıldı.
- Türkiye tarafından imzalanmış ve onaylanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi (CAHVIO)

- Sözleşme 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Özel olarak KYŞ konusunda hazırlanmıştır.
- Oldukça ayrıntılı düzenlemeler içermektedir.
- Toplam 81 maddeden oluşmaktadır.

İstanbul Sözleşmesi

Sözleşme'de aşağıda sayılanla sınırlı olmamakla birlikte pek çok konu düzenlenmektedir:

- kadınların şiddetten uzak yaşama hakkı,
- ayrımcılık yasağı,
- toplumsal cinsiyete duyarlı ve bütüncül politikalar kabul etme ve uygulama yükümlülüğü,
- uzmanların eğitimi,
- mağdurlara anladıkları dilde ve zamanında bilgi verme yükümlülüğü,
- bireysel ve toplu şikâyetleri güvence altına alma,
- sığınaklar,
- telefonla yardım hattı,
- cinsel suç mağdurlarına ve çocuk tanıklara yönelik destek programları,
- zorla evlendirme,
- ısrarlı takip,
- kadınların genital sakatlanması (genital mutilation),
- suçların sözde "namus" adına işlenen cinayetler gibi kabul edilemez gerekçeleri,
- arabulucuk vb. alternatif uyuşmazlık çözümlerinin kadına yönelik şiddet vakalarında uygulanması yasağı,
- acil durumlarda uzaklaştırma kararı verilmesi,
- adli yardım

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

- Birleşmiş Milletler sözleşmesi
- İmzaya açılma tarihi: 20.11.1989
- Yürürlüğe girme tarihi: 02.09.1990
- Türkiye bakımından yürürlük tarihi: 04.05.1995

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

- Taraf devletler, çocuğun bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar (madde 19).

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Bu tür koruyucu önlemler ;

- çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve
- uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Kız çocukları da ilgilendiren bu düzenleme

- hem bedensel veya zihinsel saldırıyı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleyi, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleyi yasaklamakta ve taraf devletlere önlem yükümlülüğü
- hem de alınması gereken önlemlerin kapsamını belirlemektedir.

Uluslararası Hukukun İç Hukuka Etkisi

Anayasa – Madde 90/son

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

Normlar Hiyerarşisi

Anayasa

Temel hak ve özgürlüklerle ilgili uluslararası sözleşmeler

Kanunlar = Kanun hükmünde kararname = Temel hak ve özgürlüklerle ilgili olmayan uluslararası sözleşmeler

Tüzükler

Yönetmelikler, genelgeler vd.

• http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/source/books_khuku.asp

ANAYASA'DAKİ İLGİLİ DÜZENLEMELER

Anayasa

- Anayasa'da KYŞ ile ilgili hüküm bulunmamaktadır.
- Şiddetin temel nedeninin kadın ve erkek eşitsizliği olduğu göz önünde bulundurulduğunda, eşitlik ilkesi ile ilgili anayasal düzenlemeler önem kazanmaktadır.
- Anayasa, cinsiyet temelli ayrımcılığı reddetmekte, hem yasal hem de fiili eşitliği amaçlamaktadır.

Anayasa

Cumhuriyetin nitelikleri
Madde 2 – Türkiye Cumhuriyeti, huzuru, milli adalet ve sosyal dayanışma ve insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Anayasa

Devletin temel amaç ve görevleri
Madde 5 – Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

Anayasa

- İki madde birarada değerlendirildiğinde, açık şekilde ifade edilmese dahi, bir insan hakları ihlali olan KYŞ'nin önlenmesinin ve ortadan kaldırılmasının da devletin görevleri arasında yer aldığı görülmektedir.

Anayasa

Kanun Önünde Eşitlik

Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Eşitlik

Anayasa'nın 10. maddesinde cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin kadınlar ile erkeklerin kanun önünde eşit olduğu ve devletin bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlü olduğu düzenlenmektedir.

Eşitlik

Eşitlik maddesi, hem yasal (*de jure*) hem de fiili (*de facto*) eşitliği güvence altına almakta ve bu yönüyle CEDAW ile uyumluluk göstermektedir.

Anayasa

Temel hak ve hürriyetlerin niteliği

Madde 12(1)

➤ Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Anayasa

Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı

Madde 17

➤ Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

➤ Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz.

➤ Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz.

Anayasa

Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları:

Madde 41

➤ Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.

➤ 2001 değişikliği

Anayasa

- Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. (Madde 41/2)
- Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır. (Madde 41/4 – 2010 yılında yapılan ek)

Anayasa

Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü:
Madde 11

- Anayasa hükümleri, **yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.**
- Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.

Anayasa

Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma:Madde 90 (5)

- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir.
- Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.
- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

MEDENİ KANUN'DAKİ İLGİLİ DÜZENLEMELER

Medeni Kanun kişilerin, aile, miras, eşya ve borç ilişkileri gibi medeni haklarını düzenler.

Medeni Kanun

- Kadın hareketinin etkisiyle ayrımcılık içeren maddeler ayıklanarak 2002 yılında değiştirildi.
- Aile Hukuku bölümünde çok ciddi değişiklikler yapıldı.

Medeni Kanun

Hak ehliyeti: Madde 8

- Her insanın hak ehliyeti vardır.
- Bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler.

Erginlik: Madde 11

- Erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar.
- Evlenme kişiyi ergin kılar.

Medeni Kanun

Ehliyetin koşulları, yaş: Madde 124

- Erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez.
- Hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.
- Olanak bulundukça bu karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.

Medeni Kanun

Yanıma: Madde 149

Eşlerden biri;

- **Evlenmeyi hiç istemediği veya evlendiği kişiyle evlenmeyi düşünmediği hâlde** yanılarak bu evlenmeye razı olmuşsa,
- Eşinde bulunmaması onunla **birlikte yaşamayı kendisi için çekilmez bir duruma sokacak derecede önemli bir nitelikte** yanılarak evlenmişse evlenmenin iptalini dava edebilir.

Medeni Kanun

Aldatma: Madde 150

Eşlerden biri;

- Eşinin **namus ve onuru** hakkında doğrudan doğruya onun tarafından veya onun bilgisi altında bir başkası tarafından aldatılarak evlenmeye razı olmuşsa,
- Kendisinin veya altsoyunun **sağlığı için ağır tehlike** oluşturan bir hastalık kendisinden gizlenmişse evlenmenin iptalini dava edebilir.

Medeni Kanun

Korkutma: Madde 151

Eşlerden biri;

- **Kendisinin veya yakınlarından birinin** hayatı, sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile **korkutularak** evlenmeye razı edilmişse evlenmenin iptalini dava edebilir.

Medeni Kanun

Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış: Madde 162 (1)

- Eşlerden her biri diğeri tarafından **hayatına kastedilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta bulunulması** sebebiyle boşanma davası açabilir.

Medeni Kanun

Madde 185

- Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur.
- Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitime ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler.
- Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar.

Medeni Kanun

Konutun seçimi, birliğin yönetimi ve giderlere katılma: Madde 186

- Eşler oturacakları konutu birlikte seçerler.
- Birliği eşler beraberce yönetirler.
- Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar.

73

Medeni Kanun

Kadının soyadı: Madde 187 (1), (2)

- Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır.
- Ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir.
- **Bu madde eşitliğe aykırı ve ayrımcıdır.**
- Eşitliğin sağlanabilmesi için, kadının talebine bağlı olarak ve herhangi bir işleme gerek kalmaksızın evlilik süresince de evlenmeden önceki soyadını tek başına kullanabilmesi gerekir.
- Yerel mahkeme kararları, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararları

74

Medeni Kanun

Eşlerin temsil yetkisi: Madde 188 (1)

- Eşlerden her biri, ortak yaşamın devamı süresince ailenin sürekli ihtiyaçları için evlilik birliğini temsil eder.

75

Medeni Kanun

Eşlerin meslek ve işi: Madde 192

- Eşler, meslek veya iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda değildir.
- Ancak, meslek ve iş seçiminde ve bunların yürütülmesinde evlilik birliğinin huzur ve yararı göz önünde tutulur.

76

Medeni Kanun

Ana ve baba evli ise: Madde 336

- Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velâyeti birlikte kullanırlar.
- Ortak hayata son verilmiş veya ayrılık hâli gerçekleşmişse hâkim, velâyeti eşlerden birine verebilir.

➤ Velâyet, ana ve babadan birinin ölümü hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir.

77

Medeni Kanun

Ana ve baba evli değilse: Madde 337

- Ana ve baba evli değilse velâyet anaya aittir.
- Ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velâyet kendisinden alınmışsa hâkim, çocuğun menfaatine göre, vasi atar veya velâyeti babaya verir.

78

Medeni Kanun

Madde 339

- **Ana ve baba**, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda onun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alır ve uygularlar.
- Çocuk, **ana ve babasının** sözünü dinlemekle yükümlüdür.
- **Ana ve baba**, olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanılır; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar.
- Çocuk, **ana ve babasının** rızası dışında evi terkedemez ve yasal sebep olmaksızın onlardan alınmaz.
- Çocuğun adını **ana ve babası** koyar.

79

Medeni Kanun

Aile konutu: Madde 194

- Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili **kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz.**
- Rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep olmadan kendisine rıza verilmeyen eş, hâkimin müdahalesini isteyebilir.
- Aile konutu eşlerden biri tarafından **kira ile sağlanmışsa**, sözleşmenin taraflı olmayan eş, kiralayana yapacağı bildirimle sözleşmenin taraflı hâline gelir ve bildirimde bulunan eş diğeri ile mütelsilen sorumlu olur.

80

Medeni Kanun

Aile konutu: Madde 194

- Aile konutu şerhini düzenler.
- Aile konutu olarak özgülünen taşınmaz malın maliki olmayan eş, tapu kütüğüne konutla ilgili gerekli şerhin verilmesini tapu müdürlüğünden isteyebilir.

81

Medeni Kanun

Madde 195(1)

- Evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi hâlinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte **hâkimin müdahalesini** isteyebilirler.

82

Medeni Kanun

Eşler birlikte yaşarken: Madde 196

- Eşlerden birinin istemi üzerine hâkim, ailenin geçimi için her birinin yapacağı parasal katkıyı belirler.
- **Eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin işinde karşılıksız çalışması katkı miktarının belirlenmesinde dikkate alınır.**
- Bu katkılar, geçmiş bir yıl ve gelecek yıllar için istenebilir.

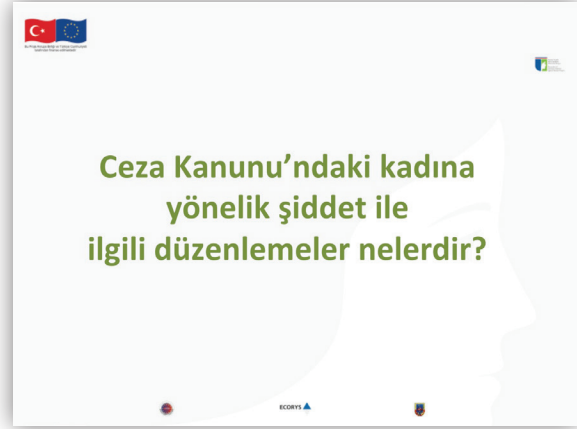
83

Medeni Kanun

Birlikte yaşamaya ara verilmesi: Madde 197

- Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle **kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü** sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir.
- Birlikte yaşamaya ara verilmesi haklı bir sebebe dayanıyorsa hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine birinin diğerine yapacağı **parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri** alır.
- Eşlerden biri, haklı bir sebep olmaksızın diğerinin birlikte yaşamaktan kaçınması veya ortak hayatın başka bir sebeple olanaksız hâle gelmesi üzerine de yukarıdaki istemlerde bulunabilir.

84

Ceza Kanunu

25. madde	Meşru savunma ve zorunluluk hali	87. madde (1/ e), (2/c, e)	Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama
29. madde	Haksız tahrik	89. madde (1/ f), (2/c, e)	Taksirle yaralama
38. madde	Azmettirme	94. madde (2/ a), (3)	İşkence
39. madde	Yardım etme	95. madde (1/ e), (2/c, e)	Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence
77. madde (1/ f, g, h)	İnsanlığa karşı suçlar	96. madde	Eziyet
80. madde	İnsan ticareti	99. madde	Çocuk düşürme
81. madde	Kasten öldürme	100. madde	Çocuk düşürme
82. madde (1/ k)	Kasten öldürme suçunun nitelikli halleri	101. madde	Kısırlaştırma
84. madde	İntihara yönlendirme	102. madde	Cinsel saldırı
86. madde	Kasten yaralama	103. madde	Çocukların cinsel istismarı

Ceza Kanunu

104. madde	Reşit olmayanla cinsel ilişki	125. madde	Hakaret
105. madde	Cinsel taciz	132. madde	Haberleşmenin gizliliğini ihlal
106. madde	Tehdit	133. madde	Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması
107. madde	Şantaj	134. madde	Özel hayatın gizliliğini ihlal
108. madde	Cebir	135. madde	Kişisel verilerin kaydedilmesi
109. madde (3/e), (5)	Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	136. madde	Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme
116. madde	Konut dokunulmazlığının ihlali	216. madde (2)	Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama
117. madde	İş ve çalışma hürriyetinin ihlali	226. madde	Müstecenlik
122. madde	Nefret ve ayrımcılık	227. madde	Fuhuş
123. madde	Kişilerin huzur ve sükununu bozma		

Ceza Kanunu

230. madde	Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören	278. madde	Suçu bildirmeme
232. madde	Kötü muamele	279. madde	Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi
233. madde	Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali	280. madde	Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi
234. madde	Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması	281. madde	Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme
257. madde	Görevi kötüye kullanma	283. madde	Suçluyu kayırma
258. madde	Göreve ilişkin sırın açıklanması	284. madde	Tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme
270. madde	Suç üstlenme	287. madde	Genital muayene
272. madde	Yalan tanıklık		
273. madde	Şahsi cezasızlık veya cezanın azaltılmasını gerektiren sebepler (yalan tanıklık)		

- Ceza Kanunu**
- Ceza Kanunu'nda yer alan düzenlemelerin bir kısmının mağdurları ya genellikle ya da her zaman kadınlardır.
 - Meşru savunma, haksız tahrik, azmettirme, yalan tanıklık gibi bazı düzenlemeler ise KYŞ vakalarında dair yargılamalarda sıklıkla karşımıza çıkan düzenlemelerdir.
 - Ceza Kanunu'nda suçla ve elbette KYŞ ile mücadeleyi etkileyen suçu bildirmeme, kamu görevlisinin suçu bildirmemesi, suçlu kayırma gibi düzenlemelere de yer verilmektedir.

Ceza Kanunu

Kasten öldürme: Madde 81 (1)

- Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Ceza Kanunu

Nitelikli haller: Madde 82

(1) Kasten öldürme suçunun;

- Tasarlayarak,
- Canavarca hisle veya eziyet çekterek, (...)
- Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı,
- Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- Gebe olduğu bilinen kadına karşı, (...)
- Töre saikiyle,

işlenmesi halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

Ceza Kanunu

İntihara yönlendirme: Madde 84

- Başkasını intihara **azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi** cezalandırılır.
- İntiharın gerçekleşmesi durumunda veya intihara alenen teşvik etme söz konusu ise ceza artırılır.
- İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenler ve cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, **kasten öldürme suçundan** sorumlu tutulurlar.

Ceza Kanunu

Kasten yaralama: Madde 86

- Kasten **başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan** kişi cezalandırılır.
- Kasten yaralama basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif ise mağdurun şikâyeti aranır.
- Kasten yaralama suçunun;
 - Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,
 - Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
 - Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
 - Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
 - Silahla işlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza artırılır.

Ceza Kanunu

Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama: Madde 87(1)

Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- Konuşmasında sürekli zorluğa,
- Yüzünde sabit ize,
- Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

neden olmuşsa ceza artırılır.

Ceza Kanunu

Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama: Madde 87(2)

Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
- Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
- Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
- Yüzünün sürekli değişikliğine,
- Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

neden olmuşsa ceza artırılır.

Çeza Kanunu

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama:
Madde 87(3),(4)

- Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre ceza artırılır.
- Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse ceza artırılır.

Çeza Kanunu

İşkence: Madde 94 (1)

- Bir kişiye **karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları** gerçekleştiren **kamu görevlisi** hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Çeza Kanunu

İşkence: Madde 94 (2), (3), (6)

- Suçun;
 - Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,
 - Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla işlenmesi halinde ceza artırılır.
- Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde ceza artırılır.
- Bu suçtan dolayı zamanaşımı işlemez.

Çeza Kanunu

Eziyet: Madde 96

- Bir kimsenin **eziyet çekmesine yol açacak davranışları** gerçekleştiren kişi cezalandırılır.
- Eziyet:
 - Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,
 - Üstsoy veya altsoy, babalık veya analığa ya da eşe karşı işlenirse ceza artırılır.

Çeza Kanunu

Kötü muamele: Madde 232

- Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine **karşı kötü muamelede bulunan** kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Çeza Kanunu

Cinsel saldırı: Madde 102 (1)

- **Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden** kişi, mağdurun şikayeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Cinsel davranışın **sarkıntılık** düzeyinde kalması halinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Ceza Kanunu

Cinsel saldırı: Madde 102 (2)

- **Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi** durumunda, oniki yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.
- Bu fiilin **eşe karşı işlenmesi** halinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.

Ceza Kanunu

Cinsel saldırı: Madde 102 (3)

Suçun;

- Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- Kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından,
- Silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,
- İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi halinde cezalar yarı oranında artırılır.

Ceza Kanunu

Cinsel saldırı: Madde 102 (4), (5), (6)

- Cinsel saldırı için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.
- Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.
- **Mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde ceza artırımını öngören düzenleme, madde metninden çıkartıldı.**

Ceza Kanunu

Çocukların cinsel istismarı: Madde 103 (1)

- **Çocuğu cinsel yönden istismar eden** kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Cinsel istismarın **sarkıntılık** düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.
- Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır.

Ceza Kanunu

Çocukların cinsel istismarı: Madde 103 (1)

Cinsel istismar deyiminden;

- Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen **her türlü cinsel davranış**,
- Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar anlaşılır.

Ceza Kanunu

Çocukların cinsel istismarı: Madde 103 (2), (3)

- Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

Suçun;

- Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,
- Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Çeza Kanunu

Çocukların cinsel istismarı: Madde 103(4),(5),(6)

- Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.
- Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.
- Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlenir.

Çeza Kanunu

Reşit olmayanla cinsel ilişki: Madde 104 (1)

- **Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi**, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Suçun mağdur ile arasında evlenme yaşağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.
- Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

Çeza Kanunu

Cinsel taciz: Madde 105 (1)

- **Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi** hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükümlenir.
- Fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

Çeza Kanunu

Cinsel taciz: Madde 105 (2)

Suçun;

- Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- Teşhir suretiyle,

işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

- Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

Çeza Kanunu

Genital muayene: Madde 287

- Yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye **gönderen veya bu muayeneyi yapan fail** hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.
- Bulaşıcı hastalıklar dolayısıyla kamu sağlığını korumak amacıyla kanun ve tüzüklerde öngörülen hükümlere uygun olarak yapılan muayeneler madde kapsamında değildir.

Çeza Kanunu

Suçu bildirmeme: Madde 278

- **İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi**, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi cezalandırılır.
- Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan engelli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde ceza artırılır.

Ceza Kanunu

Kamu görevlisinin suçunu bildirmemesi: Madde 279

- Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı **ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren** kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde ceza artırılır.

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN (6284 SAYILI KANUN)

AİLENİN KORUNMASINA DAİR KANUN
KİMLİ VE NEYİ KORUYUŞ? HÂKİM, SAVCI, AVUKAT ANLATILIR!

<http://insanhaklari Merkezi.bilgi.edu.tr/docs/aileninkorunmasi.pdf>

6284 Sayılı Kanun

- Kabul Tarihi: 8/3/2012
- Kanun No: 6284
- R.G. tarihi: 20 Mart 2012, Salı
- R.G. sayısı: 28239
- Beş bölüm, 25 madde, 1 geçici madde
- Ekli kadro listesi (toplam kadro sayısı: 362)
- İlgili tasarılar, kanun teklifleri ve komisyon raporları için bakınız
<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss181.pdf>

Genel Gerekçe

- Anayasa m. 90 vurgusu (CEDAW, CEDAW Komitesi 19 No.lu Genel Tavsiye, BM Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildiri)
- «**Kadına yönelik şiddet**, en yoğun olarak aile içinde yaşanmaktadır. Şiddet; fiziksel, psikolojik, ekonomik açıdan mahrum bırakma ve cinsel şiddet dahil, çok çeşitli şekillerde görülebilmektedir.»
- «**Kişilere yönelik şiddet, bir insan hakkı ihhalidir**. Bu nedenle günümüzde bu sorun özel alan sorunu olmaktan çıkarak toplumsal alanda tartışılmakta ve mücadelesi bir devlet politikası olarak kabul edilmektedir. **Kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadının insan haklarının teminat altına alınması devletlerin sorumluluğundadır.**»

Genel Gerekçe

«...hizmetin sunulmasında **insan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi**, hakkında koruma tedbir kararı verilen kişilere hizmet sunulmasının **insan onuruna yaraşır** şekilde yerine getirilmesi, hizmetin sunulması ve yürütülmesi sırasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konuları yönünden **ayrım yapılmaması**, koruyucu tedbir kararı verilmesi ve uygulanması sırasında hakkında koruma tedbiri verilen kişilerin durumları dikkate alınarak **özel ihtimam gösterilmesi**, kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler, vakıf, dernek ve diğer sivil toplum kuruluşları, gönüllü gerçek ve tüzel kişiler ile özel sektörün **işbirliği** içinde çalışması ve bu konuda toplumsal sorumluluğun paylaşılmamasının sağlanması ve son olarak bu Tasarı kapsamında **verilen hizmetin ülke çapında eşit ve dengeli sunulması** unsurları hem uluslararası hukuktan hem de Anayasa'dan kaynaklanan bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.»

Genel Gerekçe

«Bu Tasarı öncelikle **en temel insan hakkı olan yaşam hakkının korunması, kadın cinayetlerinin son bulması amacıyla kurumların şiddetle mücadelenin her aşamasında aktif rol almasını sağlamayı hedeflemektedir.** Yine bu Tasarıda **Devletin şiddeti önlemesi, şiddete uğrayanı çok yönlü koruması** ve şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali bulunan kişinin, verilecek koruyucu tedbir kararları ile rehabilite edilmesi amaçlanmıştır.»

Kanun'un Amacı

Kanun'un amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsamı ve temel ilkeleri

Kanun'un uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında aşağıdaki temel ilkelere uyulur:

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.
- Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.
- Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.

Kapsamı ve temel ilkeleri

Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.

Tanımlar

Ev içi şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti ifade eder.

Tanımlar

Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanun'da şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı ifade eder.

Tanımlar

Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı ifade eder.

Tanımlar

Şiddet mağduru: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri ifade eder.

Şiddet uygulayan: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri ifade eder.

Tanımlar

Şiddet önleme ve izleme merkezleri: Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esası ile yürüten merkezleri ifade eder.

Tedbir kararı: Bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını ifade eder.

Mülki amir – Koruyucu tedbir

Mülki amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları: Madde 3

Mülki amir, Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun göreceği benzer tedbirlere karar verebilir:

- Uygun barınma yeri sağlanması
- Geçici maddi yardım yapılması
- Psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi
- Hayati tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması.
- Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

Mülki amir – Koruyucu tedbir

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde:

- Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması
- Hayati tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması

tedbirleri ilgili kolluk amirlerince de alınabilir.

- Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülki amirin onayına sunar.
- Mülki amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Hâkim - Koruyucu tedbir

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları: Madde 4

Aile Mahkemesi hakimi, Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun göreceği benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verebilir:

- İşyerinin değiştirilmesi.
- Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- Medeni Kanun'daki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- Korunan kişi bakımından hayati tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Hâkim - Önleyici tedbir

Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları: Madde 5 Hakim, **şiddet uygulayanlarla** ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verebilir:

- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

Hâkim - Önleyici tedbir

- Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması.
- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- Korunan kişiye iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

Hâkim - Önleyici tedbir

- Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.
- Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

Hâkim - Önleyici tedbir

Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde

- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması,
- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi,
- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması,
- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması, tedbirleri **ilgili kolluk amirlerince** de alınabilir.

Hâkim - Önleyici tedbir

- Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar.
- Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Hâkim - Önleyici tedbir

- Hakim, Kanun'da belirtilen tedbirlerle birlikte Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Medeni Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.
- Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise Medeni Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

İhbar

- Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde **herkes** bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir.
- **İhbarı alan kamu görevlileri** bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.

Tedbir kararının verilmesi

- Tedbir kararı, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir.
- Tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir.

Tedbir kararının verilmesi

- Tedbir kararı ilk defasında **en çok altı ay** için verilebilir.
- Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine **tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine** karar verilebilir.

Tedbir kararının verilmesi

- Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz.
- Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu Kanun'un amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.
- Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili **kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararı** şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir.
- Talep hâlinde ilgililere kişisel eşya ve belgelerin **kolluk marifetiyle** teslimi sağlanır.

İtiraz

- Kanun'a göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.
- İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Tedbir kararlarının bildirim

- Kanun'a göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa **en seri vasıtalarla bildirilir.**
- Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, **başvuru yapılan merci tarafından** Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine **derhâl bildirilir.**

Tedbir kararlarının uygulanması

- Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer **kolluk birimi görevli ve yetkilidir.**

Tedbir kararlarının uygulanması

- Tedbir kararının, **kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde**, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır.
- Bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır.

Tedbir kararlarının uygulanması

- Tedbir kararının ilgililere teahhüt veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.
- Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir.
- Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülki amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir.

Kolluk görevleri

- Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında Kanun'da belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, **çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel** tarafından yerine getirilir.

Tedbir kararlarına aykırılık

- Hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla **üç günden on güne** kadar zorlama hapsine tabi tutulur.
- Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi **onbeş günden otuz güne** kadardır.
- Ancak zorlama hapsinin toplam süresi **altı ayı geçemez.**

Tedbir kararlarına aykırılık

- Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir.
- Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.

Şiddet önleme ve izleme merkezleri

- Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve **tercihen kadın personelin istihdam edildiği**, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını **yedi gün yirmidört saat** esasına göre yürüten şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar.

Kurumlararası koordinasyon

- Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası koordinasyon Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

Kurumlararası koordinasyon

- Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, Kanun'un uygulanmasıyla ilgili olarak kendi **görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle** yükümlüdür.
- Kanun'da öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

Eğitim

- Tüm kamu kurum ve kuruluşları personel ve üyelerinin Kanun'un etkin bir biçimde uygulanması amacıyla Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

Sağlık giderleri

Hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden

- genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya
- genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da
- diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar bu hâllerin devamı süresince gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

Harçlar ve masraflardan, vergilerden muafiyet

- Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz.
- Yapılan geçici maddi yardımlar gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır.

Davaya katılma

- Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idari, cezai, hukuki her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir.

6284 Sayılı Kanun ile ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?

Kanun'daki bazı sıkıntılar

- Kanun'un adı
- Uzlaşmanın yasaklanması
- Toplumsal cinsiyet ifadelerinin tümünün çıkarılması
- Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin dahil edilmemesi
- Erken ve zorla evlendirmelerin dahil edilmemesi
- Azmettiren ve yardım edenlere yönelik yaptırıma yer verilmemesi
- Kadın örgütlerinin davalara müdahilliğinin kabul edilmemesi
- Cinsel şiddet kriz merkezlerine dair düzenlemeye yer verilmemesi
- Suç mağduruna ve yakınlarına tazminat öngörülmemesi
- Görevli ve uzmanlara yönelik meslek içi eğitimlerin düzenlenmesine ve bu eğitimlerin içeriğine dair belirsizlik

Uygulamadaki bazı sorunlar

- Cinsiyetsiz bir Kanun haline gelmeye başlaması;
- Tedbir kararlarının sıklıkla kopyala-yapıştır usulüyle verilmesi ve vakaya özel tedbir kararlarına hükmedilmemesi;
- Kimlik değişikliği ile ilgili düzenlemenin belirsizliği ve uygulamada kamu kurumlarının bu konuda çıkarttığı zorluklar;
- Süreli tedbir kararlarının yarattığı sorunlar;
- Yakın koruma görevlendirilmesi ile ilgili düzenlemelerin belirsizliği ve bu belirsizliğin yol açtığı keyfi uygulamalar;
- Kadınların ve çocukların ikametgâh, okul kaydı ve diğer tüm kayıtlarının gizliliği esas olmasına rağmen uygulamada gizliliğin sağlanamaması;
- Kanun'u uygulayanların bakış açısının değiştirilemiyor oluşu ve bu nedenle kadınların süreç içerisinde ayrımcılığa uğraması, ciddiye alınmaması, şikâyetten vazgeçirilmeye veya şiddet faaliyeti barıştırılmaya çalışılması, tekrar tekrar mağdur edilmesi.

İLGİLİ DİĞER DÜZENLEMELER

Yönetmelikler

- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un (6284 Sayılı Kanun) Uygulama Yönetmeliği
- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik

Genelgeler

- 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulamasına Dair Genelge
- Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi
- Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu konulu 2007/6 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi

Protokol ve Raporlar

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı arasındaki Protokol
- TBMM İnsan Hakları Komisyonu Raporları
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Raporları

İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM VE KURULUŞLAR

➤ Ülkemizde var olan şiddetle mücadele mekanizmaları nelerdir?

➤ Hangi kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılabilir?

İşbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar

- Kolluk kuvvetleri
- ASPB, KSGM,
- ASPB il ve ilçe müdürlükleri
- ŞÖNİM'ler
- Sığınaklar
- ALO 183
- Sağlık kuruluşları
- Adli kurumlar
- Mülki amirler
- Belediyeler
- Barolar
- Kadın örgütleri
- Sivil toplum örgütleri
- Diğer....

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) – Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

- kadına yönelik her türlü şiddet, taciz ve istismarın önlenmesi ve ortadan kaldırılması amacıyla başta yasal çalışmalar olmak üzere, işbirliğine dayalı çalışmalar yapmak;
- projeler, kampanyalar yürütmek;
- toplantı, konferans, seminerler düzenlemek;
- diğer kurum-kuruluşlarca yürütülen çalışmalara katkı sağlamak;
- kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)

- Konukevlerinin ve ilk kabul merkezleri KSGM'ye bağlıdır.

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri

ASPB İl Müdürlükleri aracılığıyla:

- şiddet mağduru kadınlara ve çocuklarına konukevi, danışmanlık, bilgilendirme ve yönlendirme, aynı ve nakdi yardım sağlanmaktadır.
- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin henüz kurulmadığı illerde 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılması gereken iş ve işlemler İl Müdürlükleri tarafından yerine getirilmektedir.

ALO 183

- ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü Ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı
- Şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan, destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı olarak çalışmakta; bu kişilere hakları konusunda ve başvuracakları yerler hakkında bilgi vermektedir.
- Bu hat, haftanın 7 günü 24 saat hizmet vermektedir ve ücretsizdir.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

- 2014 Mayıs ayı itibarıyla 14 pilot ilde hizmet vermektedir.
- Bu iller: İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Denizli, Antalya, Mersin, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Samsun, Trabzon ve Malatya.

ŞÖNİM

- Gerekli uzman personelin görev yaptığı,
- Tercihen kadın personelin istihdam edildiği,
- Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği,
- Çalışmalarını tek kapı sistemi ile yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten,
- Kadının ekonomik, psikolojik, hukuki ve sosyal olarak güçlendirilmesi odaklı merkezlerdir.

Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler

- Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak,
- Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek,
- Gerekli hallerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak,
- Bu kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik programlar hazırlamak ve uygulamak,
- Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak ve şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktır.

Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler

- Barınma yeri sağlanması,
- Geçici maddi yardım,
- Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri,
- Hayati tehlikenin bulunması halinde geçici koruma altına alınmasının takibi ve izlenmesi,
- Kreş yardımı,
- Hukuki destek,
- Tıbbi destek,
- İstihdama yönelik destek,
- Çocuklar için burs,
- Eğitim-öğretim konusunda destek sağlamaktır.

Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler

- Hakim kararıyla, kişi hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlama,
- Karar makamlarının talebi halinde, tedbirin kişi üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlama,
- Eğitim ve rehabilitasyon programlarına yönlendirme,
- Sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi için yönlendirme,
- Meslek edindirme kurslarına yönlendirme.

Sığınaklar

Kadın Konukevleri fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara ve ya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Sığınaklar

- Kadın konukevlerine kabul edilen kadınlardan, hiçbir geliri olmayan veya geliri olup temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu saptanan kadınlara ve varsa beraberindeki çocuklarına **harçlık, giyecek, tedavi, eğitim, yol giderlerinin karşılanması** konusunda **bütçe olanakları ölçüsünde** yardım yapılmaya çalışılarak bakım ihtiyaçları karşılanmaktadır.

Sığınaklar

- Mayıs 2014 itibarıyla toplam 129 kadın konukevi hizmet vermektedir.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı 92 kadın konukevi (toplam kapasite 2520)
- Yerel Yönetimlere bağlı 34 kadın konukevi (toplam kapasite 809)
- Sivil toplum kuruluşlarına bağlı 3 kadın konukevi (toplam kapasite 36)

Sığınaklar

- Kadın Konukevine kabulünü isteyen kadınlar İl Müdürlüklerine, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerine, sağlık kuruluşlarına, adli makamlara, sivil toplum kuruluşlarına ve ya kolluğa başvurabilirler.
- Yapılan başvurular Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, söz konusu merkezlerin bulunmadığı illerde ise Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerince değerlendirilmektedir.
- Kalma süresi, kadının ilk kabul birimine kabul tarihinden itibaren altı aydır.

İlk Kabul Birimleri

- Şiddet mağduru kadın, ilde konukevi bulunmaması/kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ilk kabul birimine kabul edilir.

   181

Katkılarınız ve işbirliğiniz için teşekkür ederiz.

   182

